

ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย

ปริญญานิพนธ์

ของ

จิตรา ชนะกุล

18 S.A. 2539

12866

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

52951

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.ดร.ภรณ์ คุรรีตนะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ยุพา มานะจิตต์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.ภรณ์ คุรรีตนะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ยุพา มานะจิตต์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.เขาวพา เดชะคุปต์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริกษา พูลสุวรรณ)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จอย่างดียิ่ง จากระองค์ศาสตราจารย์ดร.ภรณ์
คุรุรัตน์ อาจารย์สุพา มานะจิตต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอวพา เดชะคุปต์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
ในความกรุณาและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสงค์ เค้าฉิม อาจารย์มานวิภา ผลพิรุณี
อาจารย์แจ่มจันทร์ เกียรติกุล อาจารย์วรี เกียรติกุล อาจารย์กัญญา เกตุกล้า ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข
เครื่องมือ และให้คำแนะนำอย่างดียิ่งในการศึกษาค้นคว้า

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พินลพวรรณ ช่วยบำรุง โรงเรียนบ้านบางกะปิ และอาจารย์
อรพรรณ มะโนใจ โรงเรียนวัดเทพศิลา ที่กรุณาให้ความสะดวกและให้ความร่วมมือในการศึกษา
ทดลองเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ แผนกการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้
ความรู้ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท เอกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน รวมทั้งคุณจิรัช ชนะกุล และ
คุณลาวัลย์ แก้วมณี ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเป็นกำลังใจ และขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณ
อีกหลายท่านที่ได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยให้การทําปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่า และประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา
ครู อาจารย์ ที่ได้เลี้ยงดูและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

จิตรา ชนะกุล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมและความมีวินัยในตนเอง ของเด็กปฐมวัย.....	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในวงกลม สำหรับเด็กปฐมวัย.....	24
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม.....	27
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	36
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	37
	ประชากร.....	37
	กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	38
	การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	38
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	43
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	62
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	62
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	62
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	63
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	64
	อภิปรายผล.....	65
	ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	72
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	73
	บรรณานุกรม.....	74
	ภาคผนวก.....	72
	ภาคผนวก ก.....	73
	ภาคผนวก ข.....	92
	ภาคผนวก ค.....	97
	ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	39

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การดำเนินการทดลอง.....	44
2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองจากการวัดก่อน และหลังการจัด ประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	48
3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง ภายหลัง การจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	49
4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบจากการวัด ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	50
5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความ รับผิดชอบภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	51
6 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลาจากการวัดก่อน และหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม...	52
7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านการรู้จัก เวลาภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	53
8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสังเกตความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์ จากการวัดก่อนและหลังจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	54
9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความ ซื่อสัตย์ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	55
10 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสังเกตความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน อดกลั้น จากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	56

11	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง ด้านความอดทน อดกลั้น ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	57
12	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเอง จากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	58
13	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความ เชื่อมั่นในตนเอง ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม...	59
14	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม จากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	60
15	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความ เป็นผู้นำ ผู้ตาม ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม....	61

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 รูปแบบลำดับขั้นของการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง..... 40

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเฉพาะความเจริญทางด้านวัตถุมีมากกว่าจิตใจจึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น เช่น ปัญหาการทุจริตต่อหน้าที่ ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ฯลฯ (วิลาวัณย์ เพ็ญพวง. 2536 : 1) และผลจากการวิจัยของกรมวิชาการ ยังพบว่า สมรรถภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในด้านลักษณะนิสัยนั้นนักเรียนยังขาดวินัยในตนเอง เช่น มักจะหลุดจากหยาบคายแสดงกิริยา มารยาทไม่สุภาพกับเพื่อน แกล้งเพื่อน คุยเล่น ส่งเสียงดังในห้องเรียน ทำงานไม่เสร็จตามกำหนด เวลา ขาดความตั้งใจในการเรียน มาโรงเรียนสาย แต่งกายไม่เรียบร้อย และขาดทักษะในการ ทำงานกลุ่ม (กรมวิชาการ. 2532 : 50) การที่บุคคลขาดวินัยในตนเองนี้ มีผลทำให้ขาดวินัย ทางสังคมไปด้วย เนื่องจากวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองให้มีวินัยทางสังคม จากการศึกษาของเชเวียคอฟ และ ฟริทซ์ (Sheviakov and Fritz. 1855 : 8-14) เกี่ยวกับประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก พบว่าควรเน้นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเน้นวินัย ที่อยู่บนรากฐานของการให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่ง สุชา จันทน์เอม (2511 : 49-53) ได้กล่าว ถึงความจำเป็นในการปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กไว้ว่าจะจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา อุปนิสัยของเด็กให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิช (สุวิทย์ธรรมมาธิราช. 2532 : 756) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะ คือ จะเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีระเบียบปฏิบัติตามกฎของสังคม และ จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับทั้งต่อหน้าและลับหลังซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะต้อง ปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อจะได้เป็นรากฐานของการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในภายหน้า

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างฐานความพร้อมสำหรับการพัฒนาในขั้น ต่อไป ฉะนั้นประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วง 6 ปีแรกของชีวิต จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การจัด ประสบการณ์ที่ดีและเหมาะสมนั้นจะต้องสอดคล้องกับธรรมชาติและการพัฒนาการของเด็ก โดยธรรมชาติ ของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี มีความสนใจที่จะเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สามารถ ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มให้บรรลุผลสำเร็จได้ (Munsinger. 1975 : 19) จากการ วิจัยทางการศึกษาพบว่า เด็กจะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อเรียนเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย

จะพยายามปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมกลุ่มมีการปฏิบัติตามกติกาข้อตกลงเพื่อให้กลุ่มยอมรับ (ศีลา จาญนีโฮธิน. 2537 : 30) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow ที่ว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน คือ ต้องการความปลอดภัย ความรัก ความอบอุ่น และการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (พรณี ช.เจนจิต. 2528 : 72-75) ดังนั้นความมีวินัยในตนเองของเด็กวัยนี้จึงควรได้รับการปลูกฝังโดยผ่านการกระตุ้นด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีการกำหนดกฎระเบียบเฉพาะและอาจตกลงกันเป็นคร่าว ๆ ไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527 : 53) โดยจัดในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นตามมุม และเกมการศึกษา

การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลม ส่วนมากครูมักจัดให้เด็กทั้งชั้นได้ทำกิจกรรมร่วมกันแบบกลุ่มใหญ่ โดยครูมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม เด็กมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน เช่น ตอบคำถาม สาธิต ทดลอง ฯลฯ ทำให้เด็กได้รับการเรียนรู้ไม่ทั่วถึงกันปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีน้อย ภาณี ศุรุรัตน์ (2523 : 24) ได้เสนอแนะว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้เตรียมเนื้อหาหรือประสบการณ์และให้ความร่วมมือตามความต้องการของเด็กและโอกาสที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ซึ่งกิจกรรมลักษณะดังกล่าวนี้ ครูสามารถจัดได้ด้วยการให้เด็กทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อย

การทำงานเป็นกลุ่มเป็นลักษณะการทำงานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และเอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นอย่างยิ่ง (เฮวพา เดชะคุปต์. 2522 : 224) การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วถึงกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ช่วยให้เด็กเรียนรู้ความคิด ความรู้สึก ปฏิภาณ และพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (กิสนา แหมมณี. 2522 : 202) วาสี ประสงค์ (2524 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า การทำกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อต้องทำงานร่วมกับคนอื่น ปฏิภาณโต้ตอบกับเพื่อน ๆ จึงมีความสำคัญ เพราะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสังคมและศีลธรรม จรรยา ซึ่งสอดคล้องกับ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ และวิรัชช วิเชียรโชติ (2524 : 23-25) ที่กล่าวว่า การพัฒนาจริยนิสัย ส่อมเกิดขึ้นได้ง่ายในสถานการณ์ของการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จากงานวิจัยของ สุดาภิษฐ์ กุณานิช (2536 : 57) ที่ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กที่ได้รับประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยมีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่น

เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยเรียนรู้ ปฏิกริยา และพฤติกรรมซึ่งกันและกัน ช่วยพัฒนากระบวนการทางสังคมของเด็กให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ กิบป์ (Gibb) (Rogers. 1970 : 121-122) ยังพบว่า การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างเสริมทัศนคติด้านจิตวิทยามาก มีการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ความรู้สึก ตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ชอบรับตนเองเข้าใจตนเอง การใช้ภาษาลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม พนม ลิ้มอารีย์ (2522 : 56-57) กล่าวว่า การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มจะทำให้เด็กเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่ม มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และรู้จักปฏิบัติตามกฎกติการ่วมกัน ซึ่งสิ่งนี้จะพัฒนาไปสู่ความมีวินัยในตนเอง

จากการศึกษาแผนการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานครพบว่า การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยเท่าที่ควร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนและเด็กกับครุมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ัญญา แก้วสุวรรณ (2522 : 132-135) เกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร พบว่าครูจะเป็นผู้ผูกขาดในการเรียนการสอน ส่วนมากใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่าให้เด็กแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน การใช้คำชมเชยในการเรียนการสอนยังมีอยู่น้อย เด็กจึงมีพฤติกรรมตอบสนองมากกว่าพฤติกรรมริเริ่ม ดังนั้นครูจึงควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนภายในกลุ่ม โดยการทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยให้มากที่สุด เพราะจะเป็นการฝึกให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย จะมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่หรือไม่ เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยกับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่มุ่งพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ได้นำวิธีการจัดประสบการณ์แบบกลุ่มย่อย ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ไปใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดเทพศิลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย-หญิงที่มีวินัยในตนเองต่ำอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดเทพศิลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกโดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วจัดลำดับคะแนนการสังเกตเด็กจากลำดับสุดท้ายขึ้นไป 40 คน จากนั้นนำรายชื่อเด็กที่ได้จากการคัดเลือกมาสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลม ได้แก่

3.1.1 กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย

3.1.2 กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความมีวินัยในตนเอง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้กระทำระหว่างภาคเรียนที่ 2 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 40 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิงที่มีวินัยในตนเองต่ำ อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดเทพธิดา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

2. ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การที่เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในลักษณะที่สังคมยอมรับและเกิดความสำนึกว่าเป็นค่านิยมที่ดีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกในรูปของการทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยดี การดูแลรักษาของใช้ทั้งของตนเองและส่วนรวมให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย รวมทั้งการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของห้องเรียน

2.2 การรู้จักเวลา หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกในรูปของการปฏิบัติกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนด รวมทั้งการปฏิบัติตนได้เหมาะสมในช่วงเวลาของกิจกรรม

2.3 ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกในรูปของการพูด และการปฏิบัติตนตรงต่อความเป็นจริง ไม่เอาของผู้อื่น หรือหยิบของผู้อื่นมาใช้โดยไม่ขออนุญาต

2.4 ความอดทน อดกลั้น หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกในรูปของการรอคอย การควบคุมตนเองในการเล่น การทำกิจกรรม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี

2.5 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกในรูปของความสามารถในการแสดงออกและความพยายามในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.6 ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม หมายถึง คุณลักษณะในการแสดงออกโดยการริเริ่มทำกิจกรรมแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น การให้ความช่วยเหลือ และยอมรับความช่วยเหลือจากเพื่อน

การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยนี้ ผู้วิจัยสามารถวัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

3. กิจกรรมในวงกลม หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่ครูจัดให้เด็กเรียนรู้ในลักษณะที่เด็กอยู่ร่วมกันในวงกลม หรือครึ่งวงกลม เพื่อทำกิจกรรมเดียวกัน เช่น ฟังนิทาน สันทนา อภิปราย

สาธิต ทดลอง ซึ่งครูจัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาค้นคว้านี้ สามารถจำแนกประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมได้ 2 แบบ คือ

3.1 กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่มีผู้นำโดยครู นำเข้าสู่บทเรียน ขึ้นกิจกรรม ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4-5 คน เพื่อทำกิจกรรมเดียวกัน ซึ่งสมาชิกของกลุ่ม จะมีการแสดงความคิดเห็น เล่น ทำงาน และแก้ปัญหาด้วยกันโดยครูหมุนเวียนไปตามกลุ่มเพื่อชี้แนะและให้กำลังใจ ขึ้นสรุป ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของกลุ่มเพื่อส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง

3.2 กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่มีผู้นำโดยครู นำเข้าสู่บทเรียน ขึ้นกิจกรรม เด็กและครูทำกิจกรรมร่วมกันทั้งชั้น โดยสมาชิกแต่ละคนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น เล่น ทำงาน และแก้ปัญหาด้วยกันโดยมีครูคอยชี้แนะและให้กำลังใจ ขึ้นสรุป ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของเด็กเพื่อส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมและความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม
 - 1.2 พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.3 ความมีวินัยในตนเอง
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในวงกลมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.2 การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม
 - 3.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม
 - 3.2 ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม
 - 3.3 แนวการจัดกิจกรรมกลุ่ม
 - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมและความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมาย และทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1975 : 228) ได้กล่าวถึงความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่าหมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อที่จะเข้าสังคมได้ การที่เด็กจะเข้ากับสังคมได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ

3 ประการ คือ

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กที่จะเข้ากับสังคมได้ดีต้องมีการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวที่สังคมยอมรับ และนิยมชมชอบ สังคมแต่ละสังคมจะมีมาตรฐานของตนเอง ซึ่งเด็กจะต้องเข้าใจมาตรฐานนั้น และปฏิบัติตนให้สอดคล้องเหมาะสม

2. บทบาทในสังคมหมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมได้ ซึ่งสังคมแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน บทบาททางสังคมดังกล่าวได้แก่ บทบาทของพ่อแม่ เด็ก ครู ฯลฯ บทบาทเหล่านี้กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานสำหรับสมาชิกในสังคม การปฏิบัติตนไม่เหมาะสมกับบทบาทที่กำหนดจะทำให้เกิดปัญหาการปรับตัว และอยู่ในสังคมอย่างไม่ปกติสุข

3. ทศคติต่อสังคมหมายถึง ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อสังคม สร้างสำนึกให้แก่เด็กว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีหน้าที่จะต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ ในสังคมและคนที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ต้องรู้สึกพอใจในสังคมนั้น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 200) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการทางสังคมว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยม และเจตคติส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะตน และส่วนที่สัมพันธ์หรือร่วมกับบุคคลอื่น

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และแบบแผนที่สังคมยอมรับ โดยมีความรู้สึกที่ตนมีส่วนร่วมในสังคมนั้นด้วย

ทฤษฎีที่กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีด้วยกันหลายทฤษฎีซึ่งจะกล่าวถึงในที่นี้เพียง 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีทางสังคมประภคของอีริกสัน (Erikson's Stage in The Development of Socialization) ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมระหว่างบุคคล (A Social Interpersonal Theory of Development) ของซิลลิแวน (Sullivan) และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Need Gratification)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory of Development)

อีริกสัน (Erikson) เน้นถึงความสำคัญของบุคลิกภาพของมนุษย์ว่า จะพัฒนาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในแต่ละช่วงอายุ การพัฒนาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของชีวิตถ้าได้รับการตอบสนองเต็มที่บุคคลจะมีบุคลิกภาพดี และพร้อมที่จะพัฒนาขั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีริกสันได้แบ่งลำดับขั้นแห่งพัฒนาการทางสังคมไว้ 8 ขั้น แต่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมี 3 ขั้น ดังนี้

1. ระยะเวลาความรู้สึกเชื่อมั่น (The Sense of Trust) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่างหลังคลอดจนถึงอายุ 1 ปี ระยะนี้ถ้าเด็กมีความสบายทางกายและได้รับความรักความอบอุ่นจากแม่ในยามที่เขาต้องการ เด็กจะมีการปรับตัวที่ดีสามารถพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจขึ้นได้ และในทางตรงข้ามถ้าทารกขาดความสุขทางกาย ขาดความรักความอบอุ่นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีความกลัวและขาดความไว้วางใจผู้อื่น

2. ระยะเวลาการกระทำหรือค้นหาด้วยตนเอง (The Sense of Autonomy) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่าง 1-3 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มฝึกหัดการขับถ่าย ถ้าเด็กปฏิบัติได้ดีก็จะสามารถผ่านขั้นนี้ไปได้ด้วยดี เด็กจะเรียนรู้ในการรักษาความตั้งใจของตนเอง และทำความตั้งใจให้เป็นจริงได้

3. ระยะเวลาการคิดริเริ่ม (The Sense of Initiative) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่าง 3-6 ปี เด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและสามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ เด็กสามารถพัฒนาความร่วมมือและการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้ เด็กชายมีพฤติกรรมชอบอวดหรืออยากเห็นมีการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นมากขึ้น ส่วนเด็กหญิงพยายามทำตัวเองให้เป็นที่น่าสนใจ เจ้าอูบายนและช่างล้อเลียน ระยะนี้หากเด็กเกิดความกลัวเด็กจะยึดผู้ใหญ่เป็นที่พึ่งตลอดเวลา ทำให้ความคิดจินตนาการและการพัฒนากิจกรรมทางสังคมถูกจำกัดลงไปด้วย (Maier. 1969 : 32-35)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของซิลลิวน (Sullivan)

ซิลลิวน (Sullivan) กล่าวถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้นจะอยู่ในขั้นวัยเด็กเล็กและวัยเด็กโต ดังมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

วัยเด็กเล็ก (Childhood) อายุ 2-4 ปี เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นกว้างขวางขึ้นเนื่องจากจะมีทักษะด้านการเคลื่อนไหวและทางภาษาสูงขึ้น เรียนรู้วิธีที่จะปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่นที่ช่วยให้เด็ก

เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย

วัยเด็กโต (Juvenile Era) อายุ 4-11 ปี เด็กจะเริ่มรู้สึกว่าตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น มีเป้าหมายของตนเอง เริ่มมีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและกับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ มีการแข่งขัน การประนีประนอม รู้จักสถานะของตนเองจากความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมที่เขาอยู่ร่วม (Dinkmeyer. 1965 : 150-151)

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Need Gratification)

มาสโลว์มีความคิดเห็นว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น มาสโลว์จึงได้จัดความต้องการของมนุษย์เป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากความต้องการขั้นต่ำสุด ขึ้นไปหาความต้องการขั้นสูงสุด ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการที่ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ซึ่งได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การหลับนอน การขับถ่าย ฯลฯ สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมมากที่สุดคือ ความต้องการอาหาร ธรรมชาติที่เรายังมีความหิวตราบนั้นเราจะไม่มีความต้องการในเรื่องอื่นเช่น คนที่กำลังมีความหิวจะทำได้แม้แต่การฉกชิงวิ่งราว ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าทำแล้วอาจถูกตำรวจจับได้ หรือการที่เด็กมีความรู้สึกหิวในขณะที่เรียนก็ยอมส่งผลให้ไม่มี concentration ในบทเรียนแม้ว่าครูจะได้เตรียมการสอนมาอย่างดีแล้วก็ตาม

2. ความต้องการความปลอดภัย ถ้าความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์ก็จะมีความต้องการในเรื่องอื่นต่อไปอีกคือ ความต้องการความปลอดภัยซึ่งได้แก่ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่น ความต้องการคุ้มครองปกป้อง ความต้องการที่จะอยู่ในระเบียบ เช่น เด็กจะไม่อยากไปโรงเรียนถ้ารู้สึกว่าการเรียนมีใช้ที่ปลอดภัย เด็กจะหนีไปอยู่ที่อื่นซึ่งเด็กคิดว่ามีความปลอดภัยมากกว่าทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนล้วนแต่ต้องการความปลอดภัยทั้งสิ้น

3. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ ถ้าความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอคนก็จะมีความต้องการในเรื่องความรักและเป็นเจ้าของขึ้นมาอีก คนทุกคนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนเองจะเกี่ยวข้องด้วย ไม่มีใครทนได้ถ้ารู้สึกว่าไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม มนุษย์ทุกคนอยากได้รับความรักจากคนอื่น อาจเป็นเจ้าของคนอื่นและในขณะที่เขาก็ก้ออยากให้ตนเป็นที่รักและเป็นของใครสักคน

4. ความต้องการจะเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่อง เป็นความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีค่าทั้งในสายตาตนเองและในสายตาของผู้อื่น คนที่ยอมรับนับถือในตนเองมองเห็นคุณค่าและความสามารถในตนเองนั้นมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นคนที่ยอมรับนับถือในตนเองและมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย คนประเภทนี้จะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองให้ความร่วมมือ และเป็นมิตร จะเป็นคนที่มีความยอมรับผู้อื่นเห็นคุณค่า และศักดิ์ศรีในตัวผู้อื่นเช่นเดียวกับที่ตนเอง ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่สร้างสัมพันธภาพได้ดีเพราะไม่มีลักษณะข่มขู่ ลักษณะที่สองเป็นคนที่ยอมรับนับถือในตนเองแต่มีความรู้สึกไม่ใคร่มั่นคงปลอดภัย ดังนั้นจะเป็นคนที่มีลักษณะค่อนข้างมั่นใจในตนเองเห็นคุณค่าในตนเองแต่ฝ่ายเดียว โดยที่ไม่ใคร่ยอมรับหรือเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น เป็นคนที่สร้างสัมพันธภาพได้น้อยกว่าพวกแรก

5. ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตนเองหรือรู้จักตนเอง เมื่อความต้องการต่าง ๆ ดังกล่าวทั้ง 4 ขึ้น ได้รับการตอบสนองเพียงพอมนุษย์จะมีความต้องการที่จะรู้จักตนเองตรงตามสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจความถนัด และความต้องการของตนเองโดยไม่มีการปกป้อง และบิดเบือนพร้อมที่จะเปิดเผยตนเอง พิจารณาตนเองอย่างใจเป็นธรรม ยอมรับได้ทั้งในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของตนเอง เป็นความต้องการที่คนแต่ละคนต้องการที่จะเป็นคนชนิดที่เราเป็นได้ดีที่สุด (พรณี ช. เจนจิต. 2528 : 72-75)

พัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการที่มีความสำคัญต่อบุคคล เพราะบุคคลต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมให้กับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถส่งเสริมได้ด้วยการเล่น และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพราะการเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นนั้นจะทำให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ยอมรับผู้อื่น ตลอดจนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคมด้วย

1.2 พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคม

อิงลิช และ อิงลิช (English and English. 1958 : 506) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น หรือพฤติกรรมที่แสดงออกโดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมที่มีการจัดรูปแบบแล้ว เช่น ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น

กูด (Good. 1973 : 44) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า เป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปแต่ละบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมหรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

เพจ (Page. 1977 : 179) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น โดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

ดังนั้น พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลแสดงออกมาเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลอื่น โดยพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นได้รับการควบคุมดูแลจากองค์กรทางสังคม

ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

มัสเสน (Mussen. 1956 : 383) กล่าวว่า เด็กวัย 3-6 ปี เป็นวัยที่เริ่มพัฒนาความสามารถในการเข้าสังคม ซึ่งจะขยายจากสังคมภายในครอบครัวออกสู่สังคมภายนอก เด็กจะเพิ่มความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น โดยเฉพาะกับเพื่อนในวัยเดียวกันซึ่ง ชิคเค็ดแดนซ์ (Chickedanz. 1983 : 338-343) ได้อธิบายว่า การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลจะทำให้เด็กได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาทางสังคม วิธีปฏิบัติที่ต่างไปจากพฤติกรรมเมื่อตอนอยู่ที่บ้าน เพราะที่โรงเรียนเด็กจะได้เรียนรู้ในเรื่องของการแบ่งปันทั้งในด้านของพื้นที่ วัสดุของเล่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องยอมรับฟังทัศนคติของผู้อื่น เรียนรู้เรื่องของการให้ความร่วมมือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำเด็กไปสู่วิธีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นต่อไป

มันซิงเจอร์ (Munsinger. 1975 : 19) กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กเมื่อแรกเข้าโรงเรียนว่านอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงสังคมของเด็กปฐมวัยที่เด็กมีความสนใจเพื่อนและกลุ่มเพื่อนมากยิ่งขึ้นแล้วช่วงอายุ 3-6 ปี เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมและโครงสร้างทางสังคมในกลุ่มเพื่อน จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมจะเพิ่มจำนวนครั้งและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามอายุ โดยเฉพาะชนิดของการเล่น การมีส่วนร่วมในการเล่นจะเปลี่ยนไป เด็กเล็กจะมีการเล่นตามลำพังคนเดียว หรือต่างคนต่างเล่น ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนแต่เด็กอายุ 5-6 ปี เริ่มมีการเล่นแบบร่วมมือกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม เด็กอายุ 4 ปีขึ้นไป จะได้รับอิทธิพลจากพลังของกลุ่มเพื่อนเด็กจะมีการปรับตัว เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อนให้ตัวเองเข้ากลุ่มเพื่อนได้ เด็กจะต้องเรียนรู้การแบ่งปันการป้องกันตัวจากการก้าวร้าวของเพื่อนและเรียนรู้การประนีประนอม

กลุ่มเพื่อนจะให้รางวัลต่อพฤติกรรมที่เห็นว่าดี และลงโทษหรือปฏิเสธพฤติกรรมที่เห็นว่าไม่ดีตามมาตรฐานของกลุ่มกลุ่มเพื่อนจะให้รูปแบบของพฤติกรรมที่ชอบและไม่ชอบของกลุ่มแก่เด็ก

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 239) กล่าวถึงเด็กอายุ 2-6 ปี ว่าทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้คือ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันชิงดี การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การมีใจกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของสังคม การเห็นอกเห็นใจ และพฤติกรรมเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อบุคลิกภาพ เฮอร์ล็อก (Hurlock) ได้แบ่งประเภทพฤติกรรมของเด็กตามความหมายของสังคมเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Social Behavior Patterns) หมายถึงพฤติกรรมที่ทำไปแล้วสร้างความพอใจเป็นที่นิยมชมชอบแก่ตนเองและผู้อื่น
2. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (Nonsocial Behavior Patterns) หมายถึง พฤติกรรมที่ทำไปแล้วสร้างความเคียดแค้นและความไม่พอใจให้แก่ตนเองและผู้อื่น

สมน อมรวิวัฒน์ และองค์การ อินทรมพรรย์ (2524 : 147) ได้รวบรวมลักษณะคำนิยามเชิงพฤติกรรมที่สำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานของเด็กไทยในระดับปฐมวัย ดังต่อไปนี้

1. กริยามารยาทเรียบร้อยตามธรรมเนียมไทย
2. สำรวม และควบคุมตนเองได้
3. มีสัมมาคารวะ
4. มั่นใจในตนเอง
5. มีระเบียบวินัย
6. กล้าแสดงออก
7. แก้ไขปัญหาได้
8. มีเหตุผล
9. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
10. มองโลกในแง่ดี
11. มีสุนทรียภาพ
12. มีความรับผิดชอบ
13. เป็นประชาธิปไตย
14. อดทน
15. ประหยัด

16. ข้อสัต์

17. เมตตา และเอื้อเฟื้อ

ราศี ทอส์วสดี (2519 : 19-20) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย คือ มุ่งเตรียมความพร้อมในการเรียนของเด็กซึ่งมีองค์ประกอบ คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางสติปัญญา ความพร้อมทางอารมณ์ จิตใจและสังคม โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมนั้น มุ่งที่จะให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเอง ปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความอดทน อดกลั้น มีน้ำใจ เชื้อมั่นในตนเอง ร่าเริง แจ่มใส มารยาทเรียบร้อย มีวินัยในตนเอง ตรงต่อเวลา รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ยอมรับและเข้าใจเมื่อกระทำผิด รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และรู้จักรักษาความสะอาด

จากคุณลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น ควรจะได้ปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยเพื่อจะได้เป็นรากฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป และในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาพฤติกรรมทางด้านความมีวินัยในตนเอง เพราะผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่บุคคลจะมีวินัยทางสังคมได้นั้นควรจะมีวินัยในตนเองเสียก่อน เนื่องจากความมีวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองให้มีวินัยทางสังคม ดังที่ สุชา จันทน์เอม (2511 : 49-53) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กไว้ว่า การควบคุมตนเองหรือเรียกว่าการมีวินัยในตนเองจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุปนิสัยของเด็ก ทั้งนี้เพราะเด็กได้เรียนรู้ว่าเขาไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยปราศจากการติดต่อกับผู้อื่น และในการติดต่อกับผู้อื่นนั้นเขาควรแสดงออกซึ่งนิสัย ความคิด และทัศนคติทั่วไปอย่างไรต่อบุคคลที่เขาติดต่อด้วย

1.3 ความมีวินัยในตนเอง

ฮาร์ว บัวศรี (2506 : 137-162) กล่าวว่า วินัย คือ หลักหรือวิถีทางในการสร้างนิสัย การประพฤติปฏิบัติอันเหมาะสม สร้างแนวความคิดอันมีเหตุผล และสร้างอุดมคติอันดีงามให้แก่บุคคล ยังผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกโดยส่วนรวมเป็นที่ยอมรับของสังคม และช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมดำเนินไปด้วยดี

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคนอื่น ๆ (2515 : 155-157) กล่าวว่า วินัยเป็นสิ่งที่ช่วยแนะแนวความประพฤติของเด็ก และคำว่าวินัย หมายถึง การที่เด็กต้องเรียนรู้วิถีทางในการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของสังคมของเขา การมีวินัยจะเป็นการช่วยให้เด็กได้กระทำการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงตนเอง และผู้อื่นด้วย เด็กจำเป็นจะต้องได้รับการช่วยเหลือในการสร้างความมีวินัย

เพื่อจะช่วยให้เขาได้กระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ เพื่อเขาจะได้มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น และในขณะที่เขากันตัวเขาเองก็จะรู้สึกพึงพอใจด้วย

สคูนิคส์ วัฒนธาดา (2518 : 119) ได้แบ่งประเภทของวินัยออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. วินัยในตนเอง หมายถึง วินัยที่กำหนดขึ้นเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตามเด็กจะต้องรู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้บรรลุจุดหมาย มีความรับผิดชอบ

2. วินัยส่วนรวมหรือวินัยสำหรับคณะ หมายถึง วินัยที่มาจากอำนาจภายนอกเพื่อบังคับให้ส่วนรวมปฏิบัติตามให้เกิดความเป็นระเบียบ

ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคล ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

วินเซนต์ (Vincent. 1961 : 42-43) กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวเรื่องส่วนตัว หรือสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลนั้นกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากจะกระทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการ และสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนอง หรือกระทำสิ่งใดอันเป็นผลทำให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

โครว์ และ โครว์ (Crow and Crow. 1962 : 106) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่าวินัย หมายถึง การช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตน คือไม่ได้มุ่งแต่เพียงให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่าง ๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีการพัฒนาในการควบคุมตนเองนอกจากนี้ยังกล่าวต่อไปว่าถ้าหากเราทำให้เด็กมีอำนาจ มีความรับผิดชอบแต่ด้วยตัวมันเอง และแนะนำให้เขาได้ใช้อำนาจหรือเสรีภาพนั้นอย่างฉลาด จะช่วยให้เขาสามารถพัฒนาการควบคุมตนเองได้ดีว่าการบังคับจากผู้อื่น นอกจากนี้ เชเวียคอฟ และ ฟรีทซ์ (Sheviakov and Fritz. 1955 : 8-14) และออสซูเบล (Ausubel. 1965 : 189-190) มีความเห็นตรงกันว่า ประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังในเด็กควรจะเน้นวินัยในตนเองที่มีรากฐานมาจากการควบคุมดูแลที่เหมาะสม

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 759) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถบังคับ ควบคุมตนเองทั้งกาย วาจาใจ ให้ประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดไว้ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการลงโทษ หรือควบคุม และผู้ที่มีวินัยในตนเองนั้นจะเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และ

แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับทั้งต่อหน้า และลับหลัง

พรหมทิพย์ พันทอง (2534 : 7) ได้กล่าว ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคมโดยเกิดจากความสำนึกตัวขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก ซึ่งลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองประกอบด้วย 4 ลักษณะ คือ เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมมีความตรงต่อเวลา และยอมรับการกระทำของตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดและการพัฒนาการของวินัยในตนเอง

กาญจนา หาสิตะพันธ์ (2517 : 196-197) กล่าวว่า การควบคุมตนเองหรือความมีวินัยในตนเองนี้มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของความรู้สึกผิดชอบหรือมโนธรรม (Conscious) และพัฒนาการของจริยธรรม (Moral Concepts) อย่างมาก ถ้าบุคคลใดมีความรู้สึกผิดชอบเข้มแข็งจะไม่ทำความผิดแม้ในที่ลับตาผู้อื่น การพัฒนาของความรู้สึกผิดชอบนี้เริ่มมาตั้งแต่วัยเด็กเล็ก เด็กจะเรียนรู้จากพ่อแม่ว่าควรประพฤติปฏิบัติอย่างไร นอกจากนั้นทัศนคติของพ่อแม่จะแสดงให้เห็นลูกว่าอะไรเป็นค่านิยม (Value) ของพ่อแม่ และจากที่เด็กได้เลียนแบบ (Identify) ตนเองกับพ่อแม่ เด็กจะรับเอาค่านิยมของพ่อแม่ไปเป็นของตนเองภายหลังจึงมีค่านิยมหรือมาตรฐานความประพฤติของผู้อื่นเข้ามาปนด้วย เด็กที่อยู่ในวัยเริ่มเข้าโรงเรียนมีค่านิยมแล้วเมื่อทำบางสิ่งบางอย่างจะรู้สึกไม่สบายใจ บางสิ่งบางอย่างทำแล้วภูมิใจ คุณสมบัติที่สำคัญของความรู้สึกผิดชอบก็คือสามารถทำงานโดยที่เจ้าตัวไม่ปรารถนา โดยทำให้เกิดความรู้สึกผิดหรือละอายใจ แรกทีเดียวเด็กคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม ความดีความเลวโดยอาศัยกฎและความมุ่งหวังที่ผู้ใหญ่ตั้งไว้ เฉพาะสถานการณ์หรือการกระทำหนึ่ง ๆ ต่อมาเด็กจะค่อยๆ รู้ที่จะตั้งมาตรฐานความประพฤติ และมีเหตุผลประกอบต่อความประพฤตินั้นด้วยตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ เป็นบุคคลแรกที่ศึกษาเรื่องจริยธรรมของเด็ก เขาอธิบายว่าจริยธรรมจะแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทุกชนิด และในการเล่นเกมส์ต่าง ๆ ของเด็ก จะต้องมีการเล่นที่เป็นระบบ ขี้นข้อแอบแฝงอยู่ในการเล่นเกมส์นั้น

เพียเจต์ ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการเล่นของเด็กว่ามี 2 อย่าง คือ

1. การฝึกหัดตามกฎเกณฑ์ ซึ่งอยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี ระยะเวลาเด็กจะยึดกฎเกณฑ์

ภายนอกนั้นคือ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก กฎเกณฑ์จะมีลักษณะตายตัว เด็กจะไม่คำนึงถึงแรงจูงใจต่าง ๆ หรือเหตุของการกระทำ

2. ความสำนึกในกฎเกณฑ์ เด็กเริ่มมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ระยะนี้พัฒนาการทางจริยธรรมเริ่มก้าวไปสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเอง ในลักษณะของการคิดถึงความยุติธรรม คิดถึงเหตุและผลของการกระทำ

ระยะฝึกหัดตามกฎเกณฑ์แบ่งเป็น 4 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 เด็กพยายามทำตามอย่างคนอื่น เพราะยังไม่รู้จักกฎเกณฑ์การเล่น

ขั้นที่ 2 เด็กจะยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง พฤติกรรมจะเกิดมาจากตนเองรวมกับการทำตามอย่างคนอื่นที่เล่นเป็น การเล่นจะมุ่งเอาชนะ

ขั้นที่ 3 เด็กเกิดความร่วมมือในระหว่างผู้เล่น ความสนใจจะอยู่ที่การเล่นตามกฎเกณฑ์ไม่มุ่งแต่เอาชนะ

ขั้นที่ 4 เด็กนอกจากจะมีความร่วมมือในการเล่นตามกฎเกณฑ์แล้ว ยังทำตามกฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบเฉพาะตนเอง

เพียเจต์ กล่าวว่า การที่เด็กพัฒนาจากการรับกฎเกณฑ์ที่ตายตัวจากอิทธิพลภายนอกมาเป็นกฎเกณฑ์ของตนเองได้ เนื่องจากพัฒนาการทางสติปัญญา ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและอายุ (Piaget and Inhelder. 1969 : 122-127)

ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เล่น หรือทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อน จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงขึ้น รู้จักควบคุมตนเองและแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่สังคมยอมรับได้โดยผู้ใหญ่ต้องชี้แจงเหตุผลและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กด้วย

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก ได้นำแนวความคิดของ Piaget มาศึกษาต่อและพบว่ามนุษย์มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากขึ้นกว่าที่ Piaget ระบุไว้ โคลเบอร์กได้แบ่งประเภทของความคิดทางจริยธรรมเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับ แบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ ระดับละ 2 ขั้น (ลัดดาพรรณ ณ ระนอง

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional) อายุ 2-10 ปี

ขั้นที่ 1 เด็กยึดเหตุผลจากการลงโทษ และการอนุโลมตามผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าอย่างโต้เถียงไม่ได้ การกำหนดว่า สิ่งใดดี หรือไม่ดี นั้นขึ้นอยู่กับผลที่ตามมาทางกายโดยไม่เกี่ยวข้อง

กับความหมายหรือคุณค่าของมนุษยชาติ

ขั้นที่ 2 การกระทำที่ถูกต้องประกอบด้วย การกระทำซึ่งตนเองพอใจ และบางครั้ง บางคราวทำเพื่อให้ผู้อื่นพอใจด้วย มีพื้นฐานของความสุจริตธรรม การตอบแทนและการแบ่งปันส่วน เท่ากัน แต่เด็กยังตีความหมายของพื้นฐานเหล่านี้ออกมาในแง่ของผลทางกายและการปฏิบัติทาง กาย เช่น "ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะทำให้เธอบ้าง" กล่าวคือ เป็นการตอบแทน หรือการแลก เปลี่ยน ซึ่งมีใช้เกิดจากความซื่อสัตย์ กตัญญู หรือ สุจริตธรรม

2. ระดับตามกฎหมาย (Conventional) อายุ 10-16 ปี

ขั้นที่ 3 เด็กพยายามทำตัวเป็น "เด็กดี" คือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สังคมเห็นว่าดี เด็กจะมีภาพพจน์ของพฤติกรรมเหล่านั้นและพยายามปฏิบัติตาม เริ่มให้ความสำคัญกับการตัดสิน พฤติกรรมโดยพิจารณาจากเจตนา (Intention) ของผู้กระทำเช่น กล่าวว่า "เขาเป็นเด็กดี" เป็นต้นเด็กจะพยายามประพฤติปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นที่ยอมรับว่า เขาเป็น "เด็กดี"

ขั้นที่ 4 บุคคลจะยึดถือและเคารพต่อผู้บังคับบัญชา กฎที่แน่นอน และยึดถือระเบียบ ของสังคม พฤติกรรมที่ถูกต้องประกอบด้วย การทำหน้าที่ของตนเอง เคารพต่อผู้บังคับบัญชาหรือ เจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามระเบียบวินัยทางสังคม ถือว่าบุคคลจะได้รับการยกย่องเนื่องจากปฏิบัติ ตามหน้าที่

3. ระดับเหนือกฎหมาย (Postconventional) อายุ 16 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 5 บุคคลยึดถือสังคมสัญญา (Social Contract) โดยทั่วไปและกฎหมาย การกระทำที่ถูกต้อง มักจะตีความหมายออกมาในแง่ของสิทธิทั่วไป และในแง่ของมาตรฐานซึ่ง สังคมโดยส่วนรวมเห็นพ้องต้องกัน แต่พร้อมกันนั้นก็เน้นถึงความเป็นไปได้ของการแก้ไขกฎหมายในแง่การพิจารณาอย่างมีเหตุผล เพื่อประโยชน์อันพึงได้รับของสังคมมากกว่าที่จะยึดถือกฎหมายอย่างเคร่งครัดแบบขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 บุคคลจะมีการตัดสินใจตามมโนธรรม และการเลือกกฎเกณฑ์ศีลธรรมด้วยตนเอง ตามความเข้าใจเชิงตรรกะมีความเป็นสากล และมีความคงที่สม่ำเสมอ กฎเกณฑ์เหล่านี้เป็นนามธรรม มิใช่เป็นรูปธรรมแบบบัญญัติ 10 ประการ (The Ten Commandments) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความสุจริตธรรม การตอบแทนแลกเปลี่ยน หรือความร่วมมือ และความเสมอภาคของสิทธิมนุษยธรรมเป็นสากล และเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นคนในแต่ละบุคคลด้วย

การเกิดเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก็มีความเห็นว่า จากการพัฒนาทางการเรื้อรังในขณะที่เด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น จะช่วยให้เด็กมีการพัฒนาทางจริยธรรม

ในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว โคลเบอร์ก เชื่อว่า การพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมิใช่การ ได้รับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับ บทบาทของตนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกัน เสมอไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใดก็ตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 29-31)

ลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเอง

ได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น กรุณา กิจชยัน (2517 : 21) วิภาหวัน มูลสถาน (2523 : 33) และ ช. ชนบท (2530 : 48-49) ซึ่งพอ จะสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะมีคุณลักษณะและพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความตั้งใจจริง ใจคอกมั่นคง
4. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล และมีความเคารพสิทธิของผู้อื่น

5. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความอดทน
8. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2535 : 7) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยวิธีการ Critical Incident Technique แล้วนำพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง มาจัดกลุ่มได้ 4 ลักษณะ คือ

1. มีความตั้งใจในงาน หมายถึง การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้น ได้แก่การไม่เล่นในเวลาทำงาน
2. เคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การรู้ถึงสิทธิของตนเอง ไม่หยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
3. การตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลาที่กำหนดได้แก่ การเข้าแถว

4. การปฏิบัติตนตามระเบียบของห้องเรียน หมายถึง การปฏิบัติตามกฎที่ตกลงกันไว้ในห้องเรียน ได้แก่ การเก็บของเล่นหลังจากเล่นเสร็จทุกครั้ง การทิ้งขยะลงถังขยะ

กัลยา สุวรรณรอด (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญและหมุนแกนแบบออโรคอนอล วิธวาริแมกซ์ พบว่า องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ชัดเจนมีเพียง 6 องค์ประกอบ คือ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความซื่อสัตย์
4. การตรงต่อเวลา
5. ความเป็นผู้นำ
6. ความอดทน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปถึงความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยได้ว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การที่เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในลักษณะที่สังคมยอมรับ และ เกิดความสำนึกว่าเป็นค่านิยมที่ดีในด้านต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. การรู้จักเวลา
3. ความซื่อสัตย์
4. ความอดทน อดกลั้น
5. ความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม

คุณค่าและความสำคัญของความมีวินัยในตนเอง

ออซูเบล (Ausubel. 1963 : 59-60) กล่าวว่า การปลูกฝังความมีระเบียบวินัยซึ่งเป็นวัฒนธรรมของสังคมให้กับเด็กจะช่วยให้เด็กมีลักษณะ ดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำ หรือ ทำความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางจิตต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทาง

อารมณ์และอดทนต่อความคับข้องใจได้

3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม

4. มีความปลอดภัย ทางอารมณ์

บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่น ๆ (2528 : 111) กล่าวถึงคุณค่าของการมีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

1. วินัยในตนเองช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความสำเร็จก้าวหน้าของสังคม

2. วินัยในตนเองเป็นเครื่องเตรียมตัวเด็กสำหรับการดำเนินชีวิตในภายหน้าซึ่งเมื่อเติบโตใหญ่ มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ก็จะมีอิสระที่จะต้องผูกพันกับความรู้สึกรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดด้วย

3. วินัยในตนเองเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตนเองที่ละน้อย จะได้เป็นนิสัยติดตัวไปภายหน้า

กรมวิชาการ (2526 : 21) กล่าวถึงคุณค่า และประโยชน์ของระเบียบวินัยไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย

2. ช่วยให้ผู้รักษาระเบียบวินัยเป็นคนดี

3. เมื่อฝึกบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย จะช่วยให้การงานสำเร็จเรียบร้อย รวดเร็ว

จากข้อความข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่าความมีวินัยในตนเอง จะทำให้บุคคลมีนิสัยและบุคลิกภาพที่เหมาะสมสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีส่งเสริมให้เด็กเกิดวินัยในตนเอง

สุชา จันทน์เอม (2511 : 52) ได้เสนอวิธีส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง ซึ่งสามารถทำได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน โดยผู้ใหญ่จะต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเด็กไม่ควรบังคับขู่เข็ญให้เด็กทำตามกฎบังคับที่วางไว้ การให้เด็กทำอะไรสักอย่างหนึ่งควรจะแนะนำและชี้แจงก่อน เพื่อให้เด็กเข้าใจสิ่งนั้นอย่างแจ่มแจ้ง และควรให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตนเองไม่ควรควบคุมเด็กอยู่ตลอดเวลา ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ที่เขาสามารถทำได้ไม่ควรมอบความรับผิดชอบให้แก่เด็กจนเกินกำลังของเด็ก และพยายามอธิบายคำถามต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ และรับฟังเหตุผลต่าง ๆ ของเด็ก ให้ความนับถือในตัวเด็ก ควรปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนั้นควรยกย่อง หรือให้คำชมเชยเด็ก เพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังใจและแสดงความพอใจต่อการกระทำของเด็ก ผู้ใหญ่ต้องเป็นคนมีเหตุผลและคงเส้นคงวาสามารถอธิบายเหตุผลต่าง ๆ ให้เด็กเกิดความเข้าใจก่อนที่จะ

ให้เด็กเชื่อฟังและกระทำตาม ควรลงโทษด้วยเหตุผลอย่าใช้อารมณ์

กาญจนา ทาสีตะพันธ์ (2517 : 203-204) สุธา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม (2517 : 192) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนานักเรียนให้มีวินัยในตนเอง ดังนี้

1. สร้างความสามัคคี นำหนึ่งใจเดียวกันขึ้นในห้องเรียน ให้ทุกคนมีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมกัน และยอมเสียสละเพื่อหมู่คณะ

2. สร้างความรู้สึกให้เด็กเห็นว่าตนมีความสำคัญต่อหมู่คณะ

3. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความเคารพ และเชื่อถือกัน และพยายามสร้างความเป็นกันเองภายในห้องเรียน

4. ครูควรใช้วิธีแนะแนวทางนักเรียน ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าครูเชื่อในคุณค่าของนักเรียน นอกจากนี้ควรสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นในตัวเด็กด้วย

5. ครูยอมรับเด็กทุกคน นอกจากนั้นการเตรียมการสอน และกิจกรรมควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. พยายามศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาทางวินัยครูควรพิจารณาเหตุการณ์ที่ละเหตุการณ์ เมื่อมีการกระทำผิดทางวินัย ควรพิจารณาความต้องการ และประวัติชีวิตของเด็กที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดนั้น จะไม่มีการลงโทษเพื่อเป็นตัวอย่างแก่กลุ่ม แต่จะให้มีการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำผิดนั้น

7. ครูควรศึกษาพฤติกรรมของเด็กตามวิธีวิทยาศาสตร์ หาเหตุผลของพฤติกรรมและวิธีเปลี่ยนพฤติกรรม รวมทั้งการหัดให้เด็กรับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

8. ครูควรช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลของมาตรฐาน และกฎต่าง ๆ ควรให้เด็กได้เห็นผลของพฤติกรรมของตน ครูบอกขอบเขตกว้าง ๆ ของพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อ จากนั้นให้เด็กช่วยวางกฎเอง

9. ครูช่วยเด็กให้เข้าใจคุณค่าของพฤติกรรมของตน และของผู้อื่น ตลอดจนหาหนทางที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง

10. ไม่ควรใช้การห้ามเป็นเครื่องอบรมทางวินัย ควรใช้วิธีอวัช ให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

สุลีพร นิมิตรกุล (2512 : 63) กล่าวว่า วินัยในตนเองจะเกิดขึ้นได้ โดยการสอนในห้องเรียน การสอนของครูนั้นการจะต้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และทำงานด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันเป็นการฝึกฝนความมีวินัยแห่งตนแก่ผู้เรียนให้เกิดสะสมเพิ่มมากขึ้น

การปลูกฝัง และส่งเสริมความมีวินัยในตนเองให้กับเด็กนั้น ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ร่วมกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของห้องเรียน มอบหมายงานให้เด็กได้ทำร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อฝึกให้รู้จักทักษะในการทำงานกลุ่ม ฝึกเรื่องระเบียบวินัยตลอดจนความรับผิดชอบให้เกิดขึ้น

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

เชเวียคอฟ และฟริทซ์ (Sheviakov and Fritz. 1955 : 8-14) ได้ศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กว่าไม่ควรเป็นวินัยที่มีรากฐานของการปฏิบัติตามคำสั่งและให้ความเห็นต่อไปอีกว่าควรเป็นเรื่องของความตั้งใจ ซึ่งมีใช้การกระทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษ นั่นคือการปลูกฝังให้เกิดวินัยในตนเอง ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความชื่นชอบ และรักในอุดมคติ

มัสเสน (Mussen. 1969 : 335-341) ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็กโดยการให้เหตุผล และให้ความรักเป็นการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผล หรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการวินัยนี้จะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ซึ่งมัสเสน (Mussen. 1969 : 513-514) ให้ข้อคิดว่า การฝึกวินัยและส่งเสริมพัฒนาการของความรู้สึกรับผิดชอบโดยการให้ความรักนั้นควรใช้จนกว่าเด็กจะเลิกกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นการกระตุ้นให้เด็กยอมรับอย่างแท้จริงว่า การกระทำของเขาไม่เหมาะสม

วิกกินส์ (Wiggins. 1971 : 2899) ได้อ้างถึงการศึกษาของ โทซ์ (Gough) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง พบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูง จะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผลของตนเอง มีความยืดหยุ่นในความคิด และมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ และยังพบว่า โดยทั่วไปจะมีสุขภาพสมบูรณ์ดีกว่าผู้ที่ขาดความมีวินัยในตนเอง

งานวิจัยในประเทศไทย

จิตดาวรรณ ณ. ระนอง (2526 : 50) ได้ศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน พบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กันหา ประสงค์เจริญ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทดลองใช้เทคนิคแม่แบบนิทานประกอบหุ่น เพื่อพัฒนานิสัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 3 ใช้เวลาดทดลอง 7 ครั้ง ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 99) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเอง และมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกัน ใช้เวลาศึกษา 8 สัปดาห์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันซึ่งมี 2 แบบ คือ แบบใช้เหตุผล และแบบเข้มงวด และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีวินัยในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า การฝึกวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งสำคัญ และมีผลต่ออย่างมากต่อตัวเด็กเอง ดังนั้นครูจึงควรวัดประสิทธิภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้การปรับตัว เชื่อมั่นในตนเอง รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนและผู้อื่น มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันเป็นการฝึกวินัยในตนเอง

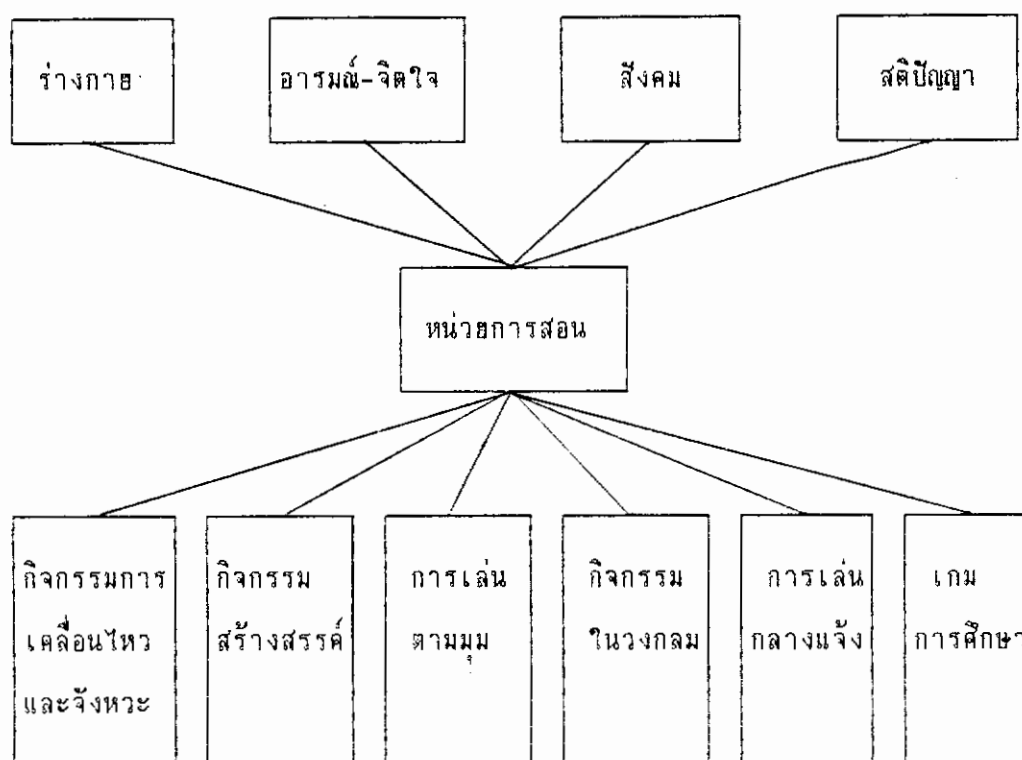
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมในวงกลมสำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 จุดมุ่งหมาย และแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เจริญพัฒนาไปในรูปแบบที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรซึ่งเป็นขอบข่ายที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการปูพื้นฐาน หรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นได้บูรณาการเป็นหน่วยการสอน และประมวลทักษะด้านต่าง ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งมีหลักที่สำคัญดังนี้ คือ

1. ยึดเด็กเป็นหลัก เน้นในเรื่องที่เด็กสนใจและใกล้ตัวเด็ก เช่น ตัวเรา สัตว์เลี้ยง โรงเรียนของเรา ฯลฯ และเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเดี่ยว หรือกิจกรรมกลุ่มก็ได้

2. สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และมีหลายกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสามารถและความสนใจ
3. เด็กเรียนรู้หลายทักษะจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง
4. มีรายการประสบการณ์ และเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ซึ่งนำมาจัดในรูปของกิจกรรมให้กับเด็ก โดยผ่านหน่วยการสอนดังภาพประกอบต่อไปนี้ (สุดาทิพย์ กุฬานิช. 2536 : 28-29)

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะออกมาในรูปของกิจกรรมประจำวันซึ่งในแต่ละวันจะมีการจัดกิจกรรมหลักให้แก่เด็ก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม การเล่นกลางแจ้ง และเกมการศึกษา แต่ละกิจกรรมจะมีจุดมุ่งหมายและแนวการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะกิจกรรมในวงกลม

2.2 การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมในวงกลม หมายถึง กิจกรรมที่เด็กส่วนใหญ่มาร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมเดียวกัน เช่น ฟังนิทาน สาธิต ทดลอง ฯลฯ ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาของหน่วยการสอน ในการจัดกิจกรรมในวงกลมนี้ ครูสามารถจัดให้เด็กนั่งในลักษณะวงกลม หรือครึ่งวงกลมก็ได้ โดยครูและเด็กจะนั่งในระดับเดียวกัน คือ ถ้าเด็กนั่งกับพื้นครูก็นั่งกับพื้น ถ้าเด็กนั่งบนเก้าอี้ครูก็ควรนั่งบนเก้าอี้ เพื่อให้เด็กเห็นครู และสื่อที่ใช้สอนอยู่ในระดับสายตาของเด็ก นอกจากนี้การจัดกิจกรรมโดยนั่งล้อมเป็นวงกลมยังช่วยให้ทุกคนมองเห็นกันอย่างทั่วถึง เด็กได้นั่งใกล้ชิดกับครู และครูเองก็จะได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของเด็กได้อย่างทั่วถึงอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 22)

ความสำคัญของการจัดกิจกรรมในวงกลม

การจัดกิจกรรมในวงกลม มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้เข้าใจเนื้อหา มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะทางสติปัญญา ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม มีส่วนกล้าในการแสดงออก การมีระเบียบวินัย การรอคอย และการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดความอบอุ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 27)

ในการจัดกิจกรรมในวงกลมนี้มีการนำเอาเนื้อหาและรายการประสบการณ์จากแนวการจัดประสบการณ์มาบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดหมายของการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยจัดวางเนื้อหาจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่อยู่ไกลตัว และคำนึงถึงเทศกาลวันสำคัญ ฤดูกาล พืชผัก ผลไม้เป็นแกนในการจัดหน่วยการสอน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงช่วงความสนใจของเด็กวัยนี้ด้วย ซึ่งมีประมาณ 15-20 นาที (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 22)

การจัดประสบการณ์และกิจกรรมในวงกลม โดยทั่วไปมักจะจัดในรูปแบบของการสนทนา อภิปราย การอธิบาย การเล่นเกม การสาธิต การเล่านิทานและการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ แต่ละวิธีก็จะมีข้อดีแตกต่างกัน ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมในวงกลม จะต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ และหมุนเวียนรูปแบบของประสบการณ์ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ได้คิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น และวางแผนร่วมกัน ดังนั้นในช่วงเวลาของกิจกรรมนี้เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งชั้นมีการถกเถียงเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ

ว่าผู้อื่นมีความคิดที่มีเหตุผลส่วนตัวมีอารมณ์ และความรู้สึกเป็นของตนเอง (Chickedanz. 1983 : 352)

สำหรับกิจกรรมในวงกลมนอกจากจะจัดเป็นกิจกรรมสำหรับเด็กกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นแล้ว ยังสามารถจัดเป็นกิจกรรมกลุ่มย่อยได้ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตั้งแต่ 2-6 คน ซึ่งมีผลให้เด็กเรียนรู้ถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยพัฒนากระบวนการทางสังคม และจริยธรรมของเด็ก ทำให้เด็กรู้จักสร้างมิตรภาพซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เช่น รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการรอคอย เคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ดังนั้นการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยจึงควรกระทำตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อเป็นการวางรากฐานของบุคลิกภาพ และยังช่วยทำให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมดีขึ้นด้วย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรม

ความหมายของกลุ่ม

กัลลี (Gulley. 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมารวมกันเท่านั้นแต่กลุ่มต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกันและวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย

2. ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจา หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมป์ (Kemp. 1964 : 24-29) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ และพึ่งพาอาศัยกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับ และเคารพในความคิดเป็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

จำเนียร ช่างโศติ และคนอื่น ๆ (2520 : 4-5) ให้คำจำกัดความของกลุ่มว่า กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุดสองคนมาปฏิบัติสัมพันธ์กันคือ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมีปฏิริยาโต้ตอบกันทั้งความคิด กิริยาท่าทาง การกระทำ และคำพูด มีความสนใจร่วมกัน เพื่อสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกันและมีการกำหนดหน้าที่แบ่งความรับผิดชอบ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็น

แนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

นภาพร ภูมิพฤษ (2529 : 31) กลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกันเพื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

จากความหมายของกลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่า กลุ่มหมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุความมุ่งหมายของกลุ่มที่ตั้งไว้

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

โบลเซน (Ohlsen. 1970 : 9) สรุปความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 ประการ คือ

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพหรือสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายเพื่อประโยชน์ของสมาชิกเอง เช่น การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนงานกลุ่มให้สมาชิก
2. กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ คือ นักเรียนวางแผนร่วมกัน หรือจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจหรือกิจกรรมสร้างหลักสูตร เป็นต้น

คมเพชร ฉัตรสกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีการดังกล่าวนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคน

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม คือ การที่บุคคลมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีการที่จะส่งเสริมให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเกิดการพัฒนาในตัวสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3.2 ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม

ยี่ชี่ วรกวิน (2522 : 149) กล่าวถึง การจัดกลุ่ม หรือกิจกรรมกลุ่มว่าก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้านคือ ด้านทัศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจความอบอุ่นใจ และรู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่า ทำให้เกิด

ความเชื่อมั่นในตนเองและการเข้าร่วมกลุ่มนั้นจะต้องมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกันซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง และสมาชิกอื่นในกลุ่ม พยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตน ทำให้มีมีโนภาพแห่งตนดีขึ้นและยังมีผลต่อทัศนคติต่อผู้อื่น สอรับฟังเหตุผล ความคิดเห็น เคารพในสิทธิหน้าที่ของกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม มีทัศนคติที่ดีต่อกัน และเกิดความสามัคคีขึ้น

พนม ลิ้มอารีย์ (2522 : 56-57) กล่าวว่า นอกจากสมาชิกของกลุ่มจะได้รับประโยชน์โดยตรงแล้ว ผลพลอยได้อื่น ๆ อันเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่มกัน คือ

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น เด็กวัยรุ่นต้องการคบเพื่อนต่างเพศ แต่มีความรู้สึกเคอะเขิน แต่ถ้าเด็กเหล่านั้นได้เข้ากลุ่ม มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันปฏิริยาดังกล่าวนั้นก็จะค่อย ๆ หายและเป็นปกติได้ หรือในกรณีที่คนเก่งแต่ไม่มีโอกาสจะพูดที่ไหน ก็จะอาศัยกลุ่มเป็นที่ทดลอง หรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น
2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ และความคิด ช่วยปรับปรุงเจตคติ และนิสัยใจคอของสมาชิก และให้สมาชิกได้เป็นกำลังใจให้แก่กัน และกัน
3. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่นให้กำลังใจให้ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วย การทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม ช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและเชื่อมั่นในตนเองขึ้น
4. กลุ่มช่วยเสริมสร้างควมมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่ม จะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติกิจกรรมนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ร่วมกันซึ่งจะช่วยทำให้สมาชิกมีความอดทนเพิ่มมากขึ้น

วาลี ประุงสิงห์ (2524 : 18) กล่าวว่า การทำงานร่วมกับกลุ่มจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ อย่างนิรนิจิเคราะห์ เมื่อต้องทำงานร่วมกับคนอื่น ปฏิริยาโต้ตอบกับเพื่อน ๆ จึงมีความสำคัญมาก เพราะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทางสังคมและทางศีลธรรมจรธา

นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าในการส่งเสริมที่จำเป็นหลาย ๆ ด้านดังนี้ คือ

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเอง และผู้อื่น
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะเน้นการค้นคว้าหาความรู้

เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การรายงาน ฯลฯ

3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) เป็นทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล

4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปรายการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (Shaw. 1971 ; 57)

โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 121-122) กล่าวถึงถึงผลการศึกษาวิจัยของกิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยาอย่างมาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้นยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเองเข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลงมีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกัน คือ เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

ยัง (Young. 1972 : 630-634) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนเป็นกลุ่มดังนี้

1. บรรยากาศในการเรียนจะเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกปลอดภัยและไม่เคร่งเครียด เมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
2. ช่วยกันสืบข้อหาให้เด็กบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกตนว่ามีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้มีเพิ่มมากขึ้น
3. การเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเรื่องระเบียบวินัย
4. การเรียนเป็นกลุ่มจะเสริมสร้างความสามัคคี การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนต่อกลุ่ม
5. ฝึกให้เด็กรู้จักอภิปราย เสนอแนะ และซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่เด็กเรียนด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกัน จะทำให้รู้จักการปรับตัวเข้ากับกลุ่ม ลดการใช้อำนาจในการสั่งสอน และควบคุมผู้อื่นลง มีการเคารพกฎกติกา และเคารพสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น ดังนั้นจึงน่าจะส่งเสริมให้เด็กได้เริ่มต้นเรียนรู้การเล่น และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย

3.3 แนวทางการจัดกิจกรรมกลุ่ม

การจัดกิจกรรมกลุ่มมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ จำนวนของสมาชิกในกลุ่มขนาดของกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของกลุ่ม อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในกลุ่ม ซึ่ง เฮวพา เดชะคุปต์ (2517 : 34) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่า ขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงาน หรือการเรียนการสอนประสบผลดี ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กซึ่งมีขนาดประมาณ 5-15 คน

จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (2521 : 38) กล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยานิยมศึกษากลุ่มขนาดเล็กที่มีสมาชิก 5-9 คน เพราะการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกได้ง่ายกว่าศึกษาจากกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ในกลุ่มขนาดเล็กสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเต็มที่

กิศนา แหมมณี และคนอื่น ๆ (2522 : 201-202) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับกลุ่มย่อย (Small Group) ว่าจะเป็นวิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มขึ้น

อารี เกษมรติ (2533 : 39) ได้สรุปขนาดของกลุ่มเด็กปฐมวัยไว้ว่าเด็กในวัย 5-6 ปี สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและกลุ่มเพื่อนจำนวนประมาณ 2-5 คน ในลักษณะให้ความร่วมมือกันได้ ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนี้จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้บทบาทของตนเองมีความเชื่อมั่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ชอว์ (Shaw. 1971 : 48) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า ขนาดกลุ่มของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ควรมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกประมาณ 4-5 คน เพราะธรรมชาติของเด็กในวัยนี้จะมีการคิดตนเองเป็นศูนย์กลาง ทำให้ไม่เข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่น พยายามที่จะแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของตนเอง ไม่เคารพสิทธิ ไม่ยอมฟังความคิดเห็นหรือการกระทำของผู้อื่น การจัดประสบการณ์โดยให้เด็กทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยนั้น จะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจบทบาทของสมาชิกแต่ละคน รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี

กิศนา แหมมณี และคนอื่น ๆ (2522 : 201-202) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ไว้หลายวิธีดังนี้ คือ

1. เกม (Game) คือ การที่ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role - Playing) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่กำหนดบทบาทของผู้เล่น ให้นักเรียนเข้าสวมบทบาทนั้นแล้วแสดงออกมาตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลักวิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยให้เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) คือ การนำกรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ มาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมีความหมายกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะจะเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือการที่ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทบาทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมบทบาทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปเกี่ยวข้อง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจความรู้สึกเหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่นทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนี้

การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีต่าง ๆ กัน เช่น Bull session, Fishbowl Technique และ Buzz Group เป็นต้น

แนวทางในการจัดกลุ่ม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2522 : 193-194) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกลุ่ม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และเป็นการประหยัดเวลา ไว้ดังนี้

1. จัดกลุ่มโดยใช้สัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์แทนผัก ผลไม้ หรือรูปสัตว์ เป็นต้น ครูจะเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ ให้มีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ถ้าต้องการให้มี 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ครูต้องเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ ดังนี้

ผัก : ผักชี ผักกาดขาว พริก มะเขือ ผัก

ผลไม้ : แดงโม ส้มโอ กล้วย ส้ม น้อยหน่า

สัตว์ : แมว สุนัข กระต่าย ม้า ลิง

ดอกไม้ : ดอกกุหลาบ ดอกจำปา ดอกมะลิ ดอกบัว ดอกบานไม่รู้โรย

ครูจะนำกระดาษที่ติดสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้คว่ำไว้บนโต๊ะ ให้เด็กมาหยิบเองหรือครูแจกให้ จากนั้นให้เด็กทวงกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ แล้วเข้ากลุ่มตามประเภทของสัญลักษณ์กลุ่มใดก็ได้ครบก่อนให้เป็นผู้เข้ากลุ่มก่อน และปรบมือให้

2. จัดกลุ่มโดยใช้ระบบตัวเลข เช่น ถ้าต้องการจัดเป็น 2 กลุ่ม ก็ให้เด็กนับเรียง 1-2 ผู้ที่นับ 1 อยู่กลุ่มที่ 1 ผู้ที่นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ถ้าต้องการจัดเป็น 5 กลุ่มก็ให้เด็กนับ 1, 2, 3, 4, 5 ผู้ที่นับ 1 อยู่กลุ่มที่ 1 ผู้ที่นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ผู้ที่นับ 3 อยู่กลุ่มที่ 3 ผู้ที่นับ 4 และนับ 5 อยู่กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 เป็นต้น

3. จัดกลุ่มตามสบาย ครูกำหนดจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม เช่น บอกเด็กว่าจับกลุ่ม 3 ก็ให้เด็กจับกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 3 คน กลุ่มใดจัดได้ก่อนให้ยกมือขึ้นและจับมือกันไว้ เด็กจะมีโอกาสเลือกเพื่อนเพื่อเข้าร่วมกลุ่มตามความสนใจและความพอใจของตนเอง

จากแนวทางในการจัดกลุ่มดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นขั้นตอนการจัดกลุ่มง่าย ๆ สำหรับเด็กปฐมวัย เพราะไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งช่วยในการฝึกทักษะการฟัง ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก การเปรียบเทียบ และได้เรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ด้วยวิธีง่าย ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในต่างประเทศ

ควินน และฟูลด์ส (Quinan and Foulds. 1970 : 149) ได้ศึกษาผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อความเข้าใจตนเองของผู้รับการฝึก โดยการใช้การฝึกแบบกลุ่มทนทาน (Marathon Group) ซึ่งให้ทุกคนแสดงกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงบทบาทการสื่อสารด้วยคำพูด และการอภิปราย พบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านการเห็นคุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง ด้านความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถในการควบคุมความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง

โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 12-122) กล่าวอ้างถึงผลการวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) ที่พบว่าการทำงานหรือกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างเสริมทางด้านจิตวิทยาอย่างมาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้นลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึงพอใจซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

คอฟิลด์ (Caufield : 1813-1814) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นปีที่ 5 ที่มีสภาพทางสังคมต่ำ โดยใช้ข้อทดสอบทางสังคมมิติและแบบทดสอบบุคลิกภาพแคลิฟอร์เนีย ทั้งก่อนและหลังให้คำปรึกษาผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีการปรับตัวดีขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

ฉัตรดาวรรณ พ ระนอง (2525 : 52) ได้ศึกษาการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีการพัฒนาด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทองคำ บุญประเสริฐดี (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการทดลองใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาความสามารถทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความสามารถทางสังคม เช่น การเป็นผู้นำ/ผู้ตามที่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีมนุษยภาพแห่งตน และการมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อน และต่อวิธีสอนสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่สอนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุดาทิพย์ ภูพานิช (2536 : 57-58) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อย ที่มีต่อความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทักษะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยมีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ทักษะของผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำให้เด็กทั้งชั้นได้ทำกิจกรรมร่วมกันแบบกลุ่มใหญ่พบว่า มีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทักษะของผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันนั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการที่ดีทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมกลุ่มนั้นครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น จำนวนของสมาชิกในกลุ่ม ขนาดของกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของกลุ่มอันจะส่งผลให้เกิดความ สำเร็จภายในกลุ่ม (เฮาเวา เดชะคุปต์. 2517 : 34) ขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงาน หรือการเรียนการสอนประสบผลดี ควรเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 10 คน (Shaw. 1971 : 48) การจัดกิจกรรมแบบกลุ่มใหญ่นั้นทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไม่ทั่วถึงกัน โอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และการเรียนรู้จาก ความขัดแย้งโต้เถียงกันระหว่างการทำงานร่วมกันมีน้อย ส่วนการทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยนั้น ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดย การวิเคราะห์ประสบการณ์และทำงานร่วมกัน การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มจะทำให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึก และปฏิกิริยาซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิก ลักษณะที่ดี เช่น มีความรับผิดชอบ รู้จักเวลา ซื่อสัตย์ มีความอดทน อดกลั้น เชื้อมั่นในตนเอง ตลอดจนมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกันผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุข

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบสูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบ

กลุ่มใหญ่

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความอดทน อดกลั้น สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

7. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านผู้นำผู้ตาม สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง และการเลือกตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
5. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดเทพธิดา เขตบางกะปิ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 80 คน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง ที่มีวินัยในตนเองต่ำ อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดเทพธิดา เขตบางกะปิ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1. ให้ครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกเด็กที่มีวินัยในตนเองต่ำ โดยครูนำแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปสังเกตเด็กเป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ให้คะแนนแล้วจัดลำดับคะแนน นับจากลำดับสุดท้ายขึ้นไป 40 คน

2. นำรายชื่อเด็กที่ได้จากการคัดเลือกมาสุ่มอย่างง่ายแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยวิธีการจับฉลาก

3. สุ่มเด็กในแต่ละกลุ่มในข้อ 2 โดยการจับฉลากอีกครั้งเพื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

1.4 นำแผนการสอนที่ 1 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ สื่อ อุปกรณ์ และการดำเนินกิจกรรมแล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในการทดลอง

2. แผนการสอนที่ 2 มีลำดับการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2534 ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในวงกลม

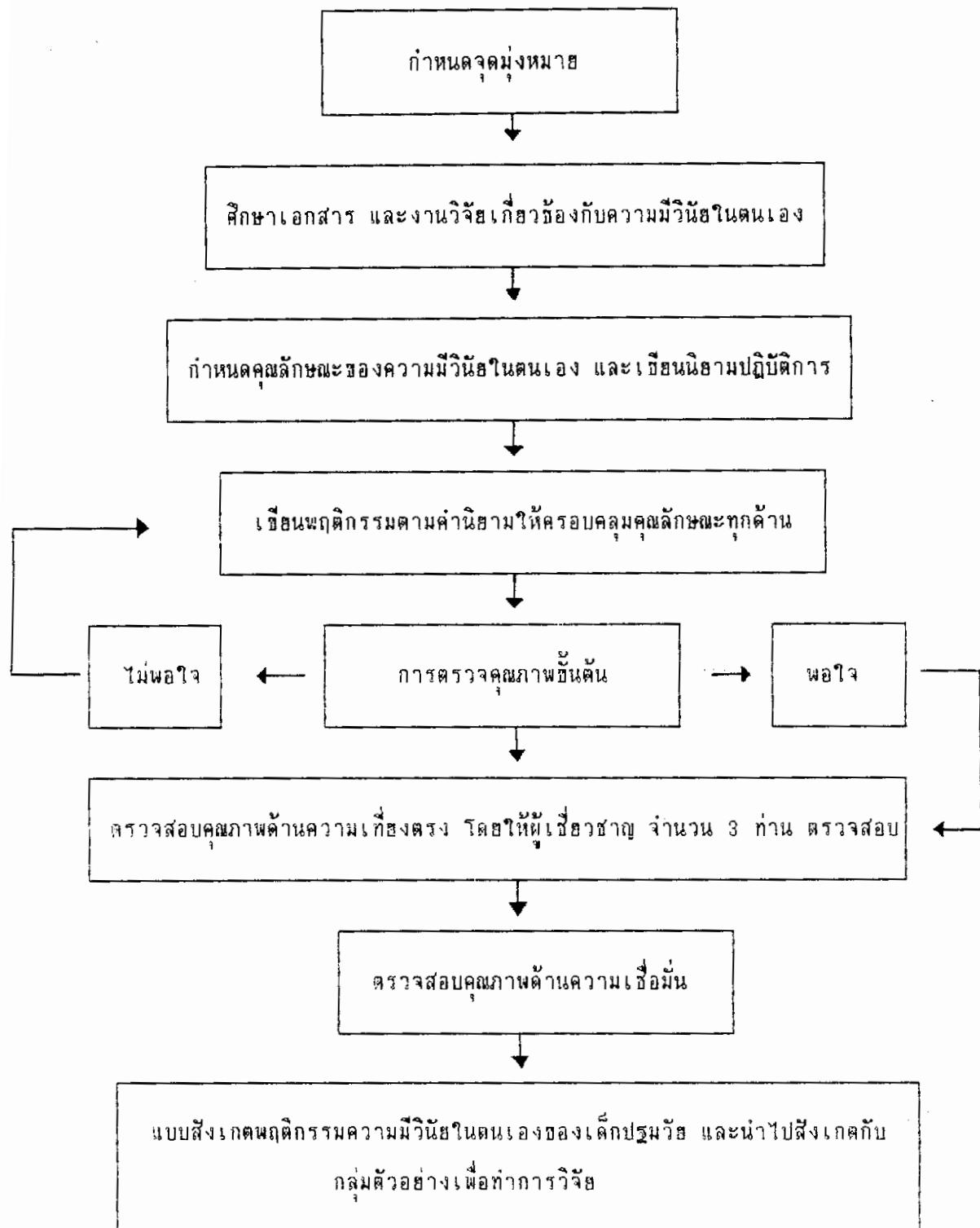
2.2 เขียนแผนการสอนที่ 2 โดยคัดเลือกหน่วยการสอนจากแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 8 หน่วย ดังรายละเอียดที่เสนอไว้ในภาคผนวก ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังต่อไปนี้

ขั้นนำ เป็นการสร้างความสนใจ นำให้เด็กเกิดความคิดโดยใช้กิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น ร้องเพลง ฟังนิทาน พูดคำคล้องจอง หรือใช้หุ่นประกอบ ฯลฯ

ขั้นกิจกรรม เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งชั้น เช่น สนทนา อภิปราย แสดงความคิดเห็นแสดงบทบาทสมมติ ทำงาน หรือเล่นเกมร่วมกัน โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ชี้แนะและให้กำลังใจ

ขั้นสรุป ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของเด็ก เพื่อส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง

3. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงลำดับขั้นของการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน
ดังภาพประกอบ 1 ข้างต้น ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็ก
ปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อวัดความรับผิดชอบในการทำงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน
2. เพื่อวัดการรู้จักควบคุมตนเองในการใช้เวลาขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม
3. เพื่อวัดความซื่อสัตย์ในการพูด และปฏิบัติตนให้เป็นไปตามกฎ กติกา ของสังคม
4. เพื่อวัดความอดทน อดกลั้น รู้จักการรอคอย ควบคุมตนเองได้ในการทำกิจกรรม
5. เพื่อวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ทางด้านความสามารถในการแสดงออกและการแก้
ปัญหาด้วยตนเอง
6. เพื่อวัดความเป็นผู้นำ ผู้ตาม โดยการริเริ่มทำกิจกรรม แสดงความคิดเห็น รับฟัง
ความคิดเห็น การให้ความช่วยเหลือ และยอมรับความช่วยเหลือจากเพื่อน

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิเคราะห์พฤติกรรม
ของความมีวินัยในตนเองออกเป็นองค์ประกอบ และพฤติกรรม

3. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย แบบสังเกตมีลักษณะ
เป็นข้อความที่บอกถึงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยแยกเป็นรายด้าน ตาม
องค์ประกอบของความมีวินัยในตนเอง ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมให้สังเกต	5 ข้อ
2. ด้านการรู้จักเวลา มีพฤติกรรมให้สังเกต	5 ข้อ
3. ด้านความซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมให้สังเกต	5 ข้อ
4. ด้านความอดทน อดกลั้น มีพฤติกรรมให้สังเกต	5 ข้อ
5. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีพฤติกรรมให้สังเกต	5 ข้อ
6. ด้านความเป็นผู้นำผู้ตาม มีพฤติกรรมให้สังเกต	5 ข้อ

4. ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
ตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ความครอบคลุมเนื้อหา พฤติกรรม และความเที่ยงตรง

5. นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองมาปรับปรุงภาษาให้ชัดเจน อีกทั้งลด
ความซ้ำซ้อนของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มี
ความเห็นสอดคล้องกัน 2 ท่าน ได้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ด้านความรับผิดชอบ มีข้อความที่บอกพฤติกรรม	5 ข้อ
2. ด้านการรู้จักเวลา มีข้อความที่บอกพฤติกรรม	3 ข้อ
3. ด้านความซื่อสัตย์ มีข้อความที่บอกพฤติกรรม	3 ข้อ
4. ด้านความอดทน อดกลั้น มีข้อความที่บอกพฤติกรรม	3 ข้อ
5. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีข้อความที่บอกพฤติกรรม	3 ข้อ
6. ด้านความเป็นผู้นำผู้ตาม มีข้อความที่บอกพฤติกรรม	3 ข้อ

ทางด้านขวามือของแบบสังเกตมีรายการให้บันทึกการสังเกต 6 ครั้ง (ภาคผนวกหน้า

94)

5.1 วิธีการสังเกต

การสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย เพื่อให้การสังเกตเป็นไปได้ตามศักยภาพของผู้สังเกต ในช่วงเวลาที่จำกัดผู้วิจัยจึงแบ่งพฤติกรรมสังเกตคนละ 3 ด้าน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านที่ 1-3 ผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านที่ 4-6 สัปดาห์ที่ 2 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านที่ 4-6 ผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านที่ 1-3 เพื่อลดความลำเอียงของข้อมูลที่สังเกตได้

การสังเกตพฤติกรรมในแต่ละวัน จะสังเกตใน 4 ช่วงกิจกรรม คือช่วงเล่นอิสระในตอนเช้าก่อนเริ่มกิจกรรมประจำวัน ช่วงกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง ช่วงกิจกรรมการเล่นตามมุม และช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ในช่วงกิจกรรมดังกล่าวโดยเฉพาะกิจกรรมการเล่นตามมุม และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้พฤติกรรมซึ่งกันและกัน อันเป็นผลให้เกิดการปรับตัว และแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองครบทุกด้าน คือ ความรับผิดชอบ การรู้จักเวลา ความซื่อสัตย์ ความอดทน อดกลั้น ความเชื่อมั่นในตนเอง และความเป็นผู้นำผู้ตาม โดยผู้สังเกตและผู้ช่วยผู้สังเกต จะสังเกตพฤติกรรมเด็กในแต่ละกิจกรรมเป็นจำนวน 10 คน คนละ 3 นาทีเป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วันคือ วันจันทร์ พุธ ศุกร์ รวมแล้วเด็กแต่ละคนจะถูกสังเกต 6 ครั้ง

หมายเหตุ กรณีที่มีสถานการณ์ในแต่ละกิจกรรมไม่เอื้ออำนวยต่อการสังเกตพฤติกรรมของเด็กบางคน ผู้สังเกต และผู้ช่วยผู้สังเกต จะต้องพิจารณาช่วงเวลาหรือจัดสถานการณ์ให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 6 ด้านอีกครั้ง

5.2 การบันทึกคะแนน และแปลค่าคะแนน

- เขียนเครื่องหมาย / เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในด้านต่าง ๆ
- เขียนเครื่องหมาย 0 เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในด้านต่าง ๆ
- การแปลค่าคะแนน / หนึ่งขีด เท่ากับ 1 คะแนน
0 เท่ากับ 0 คะแนน

6. นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปสังเกตเด็กปฐมวัยที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นเด็กเล็กโรงเรียนบ้านบางกะปิที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คนจากนั้นนำผลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 6 ด้าน ใน 2 สัปดาห์ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตร Pearson Product-Moment Coefficient Correlation ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กทั้งในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนดำเนินการทดลอง
2. นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยไปสังเกตเด็กทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนมีการทดลอง โดยเริ่มสังเกตตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2538
3. ดำเนินการทดลองดังนี้
 - 3.1 กลุ่มทดลอง ดำเนินการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย ตามแผนการสอนที่ 1 (ภาคผนวก 84-91)
 - 3.2 กลุ่มควบคุม ดำเนินการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแผนการสอนที่ 2 (ภาคผนวก 84-91)

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวม 40 ครั้ง โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2538 ถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2539 ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยสลับเวลาการเข้ารับการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

ตาราง 1 การดำเนินการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	เวลา	เวลา
		9.10-9.30	9.40-10.00
1. บ้านที่รัก	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
2. ชุมชนของเรา	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

3. จะสลับเวลาต่อจากสัปดาห์ที่ 2 จนถึงสัปดาห์ที่ 8

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยสังเกตทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม อีกครั้ง

3.4 นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 หาค่าเฉลี่ย ของคะแนนจำนวนจากสูตร (Ferguson. 1971 : 54)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 หาค่าความแปรปรวนจากสูตร (Ferguson. 1971 : 62)

$$S^2 = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตร Pearson Product-Moment Coefficient Correlation (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 153)

$$r_{xy} = \frac{N\Sigma XY - \Sigma X\Sigma Y}{\sqrt{[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][N\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 N แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง
 ΣXY แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนการสังเกต
 ในสัปดาห์ที่ 1 (3 วันแรก = X) และคะแนนการสังเกต
 ในสัปดาห์ที่ 2 (3 วันหลัง = Y)

ΣX	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนการสังเกตในสัปดาห์ที่ 1
ΣY	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนการสังเกตในสัปดาห์ที่ 2
ΣX^2	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง ของคะแนนการสังเกตในสัปดาห์ที่ 1
ΣY^2	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของ คะแนนการสังเกตในสัปดาห์ที่ 2

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

สถิติทดสอบความแตกต่างของความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) (Kirk, Roger E. 1982 : 730-736)

Source	SS	df	MS	F
1. Between groups, A_{adj} (Teaching Methods)	p-1			MSA_{adj} MSS_{adj}
2. Within groups, S_{adj}	np-p-1			
3. Total $_{adj}$	np-2			

เมื่อ SS = ผลบวกกำลังสอง

MS = ราชเฉลี่ยกำลังสอง

df = degree of freedom

p หรือ = ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการถดถอย (Regression Coefficient)

F = ค่าที่พิจารณาใน F-Distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน ผลบวกกำลังสอง (Sum of Square) ของค่าแตกต่างระหว่างคะแนนข้อมูล กับค่าเฉลี่ย
df	แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean of Square) หรือค่าคะแนนแปรปรวน
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution)
X_1	แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มทดลอง
X_2	แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มควบคุม
กลุ่มทดลอง	แทน การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย
กลุ่มควบคุม	แทน การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยกับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 2-3

ตาราง 2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองจากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	87.40	8.75	98.45	8.59
กลุ่มควบคุม	20	89.75	9.20	95.50	11.25

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความมีวินัยในตนเองต่ำกว่ากลุ่มควบคุมเล็กน้อย แต่หลังจากการจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานแตกต่างกัน คือกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 8.59 และกลุ่มควบคุมมีค่าเท่ากับ 11.25

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ระหว่างกลุ่ม (A_{adj})	288.07	1	288.07	15.00**
2. ภายในกลุ่ม (S_{adj})	710.31	37	19.20	
รวม $_{adj}$	998.38	38		

$$* F_{.05, (1, 37)} = 4.11$$

$$** F_{.01, (1, 37)} = 7.39$$

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยกับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัด
ประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 4-5

ตาราง 4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ จากการ
วัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	27.00	5.13	29.45	5.48
กลุ่มควบคุม	20	27.90	4.97	28.50	5.84

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ
ไม่แตกต่างกัน แต่หลังการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย
สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านความ
รับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกับ คือกลุ่มทดลองมีค่า
เท่ากับ 5.48 กลุ่มควบคุมที่มีค่าเท่ากับ 5.84

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง
ด้านความรับผิดชอบ ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ระหว่างกลุ่ม (A_{adj})	32.13	1	32.13	7.32*
2. ภายในกลุ่ม (S_{adj})	162.41	37	4.39	
รวม $_{adj}$	194.54	38		

$$* F_{.05 (1, 37)} = 4.11$$

$$** F_{.01 (1, 37)} = 7.39$$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลา ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยกับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัด
ประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 6-7

ตาราง 6 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลา จากการ
วัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	15.80	3.56	17.55	3.56
กลุ่มควบคุม	20	15.05	10.68	15.90	3.62

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลาใกล้เคียงกัน แต่ค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐานแตกต่างกัน คือกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 3.56 และกลุ่มควบคุมมีค่าเท่ากับ
10.68 แต่หลังจากการจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ย
สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านการ
รู้จักเวลาสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภายหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน
คือกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 3.56 และกลุ่มควบคุมมีค่าเท่ากับ 3.62

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง
ด้านการรู้จักเวลา ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ระหว่างกลุ่ม (A_{adj})	8.17	1	8.17	6.80*
2. ภายในกลุ่ม (S_{adj})	44.23	37	1.2	
รวม $_{adj}$	52.40	38		

$$* F_{.05 (1,37)} = 4.11$$

$$** F_{.01 (1,37)} = 7.39$$

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลม
แบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลา สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรม ในวงกลมแบบใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย กับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัด
ประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 8-9

ตาราง 8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสังเกตความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์
จากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	13.25	2.55	15.40	2.38
กลุ่มควบคุม	20	13.45	1.96	14.30	1.70

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์ใกล้เคียง แต่ค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐานแตกต่างกัน คือกลุ่มทดลองมีค่า 2.55 และกลุ่มควบคุมมีค่า 1.96 แต่หลังจาก
การจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นก่อนการ
จัดกิจกรรม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่ม
ควบคุม และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภายหลังการทดลองไม่แตกต่างกันคือกลุ่มทดลองมีค่า
เท่ากับ 2.38 และกลุ่มควบคุมมีค่าเท่ากับ 1.70

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง
ด้านความซื่อสัตย์ ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ระหว่างกลุ่ม (A_{adj})	14.44	1	14.44	4.83*
2. ภายในกลุ่ม (S_{adj})	110.83	37	2.99	
รวม adj	124.83	38		

$$* F_{.05 (1,37)} = 4.11$$

$$** F_{.01 (1,37)} = 7.39$$

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมใน
วงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรม ในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน อดกลั้น ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย กับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 10-11

ตาราง 10 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสังเกตความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน อดกลั้น จากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	15.00	2.11	17.45	1.76
กลุ่มควบคุม	20	16.00	2.80	17.00	2.81

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน อดกลั้น ไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากการจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเอง ด้านความอดทน อดกลั้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมและมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภายหลังการทดลองแตกต่างกัน คือกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 1.76 และกลุ่มควบคุมมีค่าเท่ากับ 2.81

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง ด้าน
ความอดทน อดกลั้น ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ระหว่างกลุ่ม (A_{adj})	12.36	1	12.36	4.7*
2. ภายในกลุ่ม (S_{adj})	97.32	37	2.63	
รวม $_{adj}$	109.68	38		

$$* F_{.05 (1,37)} = 4.11$$

$$** F_{.01 (1,37)} = 7.39$$

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมใน
วงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความอดทน อดกลั้น สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย กับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 12-13

ตาราง 12 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเอง จากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	6.25	3.48	8.20	4.00
กลุ่มควบคุม	20	7.00	3.74	7.50	4.38

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่ากลุ่มควบคุมเล็กน้อยแต่มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากการจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภายหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน คือกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 4.00 กลุ่มควบคุมมีค่าเท่ากับ 4.38

ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ภายหลังจากจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ระหว่างกลุ่ม (A_{adj})	21.30	1	21.30	4.97*
2. ภายในกลุ่ม (S_{adj})	158.64	37	4.29	
รวม $_{adj}$	179.94	38		

$$* F_{.05 (1, 37)} = 4.11$$

$$** F_{.01 (1, 37)} = 7.39$$

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมใน
วงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเอง สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย กับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนว
การจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 14-15

ตาราง 14 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม
จากการวัดก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	9.9	3.58	11.5	2.80
กลุ่มควบคุม	20	10.55	3.38	11.2	2.84

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมี
คะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม แต่มีค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐานไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากการจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความ
มีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตามสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ภายหลังการทดลองใกล้เคียงกัน

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความมีวินัยในตนเอง
ด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม ภายหลังการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ระหว่างกลุ่ม (A_{adj})	6.10	1	6.10	4.96*
2. ภายในกลุ่ม (S_{adj})	45.67	37	1.23	
รวม adj	51.77	38		

$$* F_{.05 (1,37)} = 4.11$$

$$** F_{.01 (1,37)} = 7.39$$

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมใน
วงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุป ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยกับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่
5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความอดทน อดกลั้นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่
6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลม

แบบกลุ่มใหญ่

7. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยจะมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตามสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดเทพธิดา เขตบางกระบือ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย-หญิงที่มีวินัยในตนเองต่ำอายุ 5-6 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดเทพธิดา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือก โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ววัดลำดับคะแนนการสังเกตเด็กจากลำดับสุดท้ายขึ้นไป 40 คน จากนั้นนำรายชื่อเด็กที่ได้จากการคัดเลือกมาสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1. แผนการจัดประสบการณ์ 2 แบบ คือ

1.1 แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย

1.2 แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่

2. แบบสังเกตความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนดำเนินการทดลอง
2. วัดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการสังเกตด้วยแบบสังเกต

ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนมีการทดลอง

3. ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนและการประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2534 สำหรับกลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ตามแนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2534 ในการทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวม 40 ครั้ง โดยสลับกลุ่มเข้ารับการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยวัดความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยด้วยแบบสังเกตทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอีกครั้ง

5. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสังเกตความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง ด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง ด้านความอดทน อดกลั้นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่ม ใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง ด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตามสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่ม ใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยและแบบกลุ่มใหญ่ ซึ่งผลการศึกษา อภิปรายได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมในวงกลม แบบกลุ่มย่อยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-5 คน เด็กจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นขณะเดียวกันก็ช่วยให้ เด็กเรียนรู้ความคิด ความรู้สึก ปฏิติธิธำ และพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (กิตินา แหมมณี. 2522 : 202) ถึงแม้ว่าในระยะ 1-2 สัปดาห์แรกของการทำกิจกรรมเด็กจะพบความขัดแย้ง และไม่ยอมรับ ความคิดเห็นของกลุ่มอยู่บ้าง แต่เมื่อเด็กเกิดความคุ้นเคยและทำกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่ง พบว่า เด็กมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ความขัดแย้งลดน้อยลง อีกทั้งยังเกิดความร่วมมือ เสียสละ แก้ปัญหาและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษารอง Gibb (Rogers. 1970 : 121-122) ที่พบว่า การทำกิจกรรม

ร่วมกับกลุ่มจะให้ผล ส่งเสริมสร้างสรรคด้านจิตวิทยามาก มีการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ ความรู้สึก ตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ออมรับตนเอง เข้าใจตนเอง ออมรับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม นอกจากนี้ พนม ลิมอารีย์ (2522 : 56-57) ยังกล่าวว่า การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม จะทำให้เด็กเรียนรู้ถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่ม มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน รู้จักปฏิบัติตนตามกฎกติการ่วมกัน และสิ่งนี้จะพัฒนาไปสู่ความมีวินัยในตนเอง การมีปฏิริยาโต้ตอบกับเพื่อน ๆ ระหว่างทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางด้านสังคม และศีลธรรมจรธา (วาลี ประสงค์).

2524 : 18) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองคำ บุญประเสริฐดี (2535 : 135-136) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยวิธีการชวกรการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความสามารถทางสังคม เช่น เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีโนภภาพแห่งตน และการมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อน และต่อวิธีสอนสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่สอนโดยวิธีปกติ ดังนั้นวิธีการทำกิจกรรมร่วมกันแบบกลุ่มย่อย จึงเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กมีโอกาสเพิ่มพูนการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ส่วนการทำกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมนั้น ครูจะมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ โอกาสที่เด็กจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกันมีน้อย อีกทั้งปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มก็เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง เด็กจะทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติพิศ กุณานิษฐ์ (2536 : 57-58) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแบบกลุ่มใหญ่ มีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจ ทัศนะผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอีกประการหนึ่ง กิจกรรมแบบกลุ่มใหญ่ เป็นกิจกรรมที่เด็กคุ้นเคย และทำเป็นประจำในห้องเรียนทุกวันอยู่แล้ว จึงทำให้เด็กขาดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ขาดความกระตือรือร้นในการร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น ขาดการควบคุมเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้งานไม่เสร็จ เรียบร้อยตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กในกลุ่มควบคุมมีวินัยในตนเองน้อยกว่ากลุ่มทดลอง

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองทาง ด้านความรับผิดชอบ การรู้จักเวลา ความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้น ความเชื่อมั่นในตนเอง และความเป็นผู้นำ ผู้ตาม สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบ กลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัย ในตนเองทางด้านการรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม ย่อยนั้น สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง และจะต้องมีความรับผิดชอบต่อ งานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน มันชิงเจอร์ กล่าวว่า เด็กอายุ 5-6 ปี มีความสนใจที่จะเล่นร่วมกับ กลุ่มกับเพื่อนและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สามารถทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มให้บรรลุผลสำเร็จได้ (Munsinger. 1975 : 19) ขณะที่เด็กในกลุ่มทดลองทำกิจกรรมร่วมกันนั้น จะมีการแบ่ง งานกันทำอย่างไม่เป็นทางการ มีการอภิปรายถึงการทำงานเพื่อหาวิธีแก้ไขปรับปรุงการทำงาน ของกลุ่มให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งครูให้อิสระและเน้นถึงการทำงานกลุ่มทุกครั้ง จึงทำให้ผู้เรียนมี ความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน เกียรติ ศรีพงษ์ (2505 : 14) กล่าวว่า การฝึก ให้เด็กคิด วิเคราะห์ และทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันนั้นจะเป็นการฝึกให้เด็กมีความสำนึกในสิทธิและ หน้าที่ นอกจากนี้ ศุภินันท์ นิมิตรกุล (2512 : 83) ยังกล่าวว่ากิจกรรมในการเรียนที่ส่งเสริม การทำงานเป็นหมู่คณะ และการทำงานด้วยตนเองจะทำให้ผู้ เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานนั้น อันจะก่อให้เกิดความมีวินัยขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ มัทธนา อึ้งตระกูล (2524 : 45-47) ที่พบว่ากิจกรรมแบบกลุ่มย่อยช่วยให้เด็กได้พัฒนา ตนเองในด้านการรู้จักรับผิดชอบในงานที่ตนได้รับมอบหมายด้วย

ส่วนเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่ม ใหญ่ จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมน้อย เด็กมีส่วนร่วมเป็นบางคน เนื่องจากสมาชิกของ กลุ่มมีจำนวนมาก คือ ประมาณ 20 คน การหมุนเวียนเพื่อให้เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรม ด้วยตนเองเป็นไปได้อย่างไม่ทั่วถึง การรอคอยโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้เด็กมีความ สนใจต่อกิจกรรมน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กไม่ได้รับการฝึกให้รับผิดชอบงานร่วมกันภายใน กลุ่ม จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของกลุ่มควบคุมน้อยกว่ากลุ่มทดลอง

2.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัย ในตนเองด้านการรู้จักเวลาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบ

กลุ่มใหญ่ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยนั้น จะเน้นให้เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเองตลอดเวลา ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นมีหลายรูปแบบ เช่นการอภิปราย บทบาทสมมติ นิทาน เกมการแข่งขัน ฯลฯ ขณะที่ทำกิจกรรมเด็กจะเคลื่อนไหวตลอดเวลา กระฉือรื้อวันและตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย พยายามช่วยเหลือ และร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จทันเวลาที่กำหนด แม้ในระยะแรกของการทดลอง เด็กส่วนมากจะมีปัญหาในด้านการควบคุมกิจกรรมให้เสร็จทันเวลา ไม่เข้าใจกติกา และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี แต่เมื่อเวลาผ่านไปได้ระยะหนึ่งเด็กในกลุ่มทดลองที่ทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยจะเรียนรู้ถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาในการทำกิจกรรมมากขึ้น โดยเด็กมีการวางแผนงานและปฏิบัติตามแผนงานนั้น ประเทิน มหาจันทร์ (2515 : 4) กล่าวว่า การสร้างความมีวินัยให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนนั้นขึ้นอยู่กับ การวางแผนการเรียนการสอนที่รัดกุม จัดกิจกรรมที่มีคุณค่า และความหมายแก่เด็ก โดยเน้นให้เด็กกระทำกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา การทำกิจกรรมกลุ่มย่อยร่วมกันนั้น จะทำให้เด็กเรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึก ปฏิภาณ และพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (กัศนา แชนมณี. 2522 : 202) มินซิงเจอร์ (Munsinger. 1975 : 19) กล่าวว่า เด็กอายุ 4 ปี ขึ้นไป จะได้รับอิทธิพลจากพลังของกลุ่มเพื่อน เด็กจะมีการปรับตัว ให้เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อน เพื่อให้ตนเองเข้ากลุ่มเพื่อนได้ เช่นจะให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มมากขึ้น และจากการที่เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มนี้เด็กจะเกิดความเข้าใจถึงกระบวนการทำงาน การวางแผนงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กเข้าใจในเรื่องของเวลามากขึ้น

ส่วนเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมนั้น เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรม เด็กจะทำตามความรู้สึกนึกคิดของตนขาดการวางแผนงานในการทำกิจกรรมร่วมกัน จากการสังเกตพบว่าเด็กในกลุ่มควบคุมจะมีพฤติกรรมช่วยเหลือและความร่วมมือต่อกันค่อนข้างน้อย อีกประการหนึ่งครูจะมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมมาก เวลาในการริเริ่มและเลิกกิจกรรมส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ทำให้เด็กไม่สามารถควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลาน้อยกว่ากลุ่มทดลอง

2.3 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจาก สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มได้เรียนรู้จากการคิดวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ร่วมกันในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดด้วยตนเอง โดยเฉพาะในเรื่องของความซื่อสัตย์ เด็กจะต้องรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

อีกทั้งยังต้องรู้จักรักษากฎ กติกาที่กลุ่มกำหนดขึ้นด้วย จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กในกลุ่มทดลอง ขณะที่ทำกิจกรรม พบว่า เด็กจะมีความเสียสละ ให้ความร่วมมือ และไม่เอาเปรียบเพื่อนหรือสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ รุท (สุทธาภา โชติประดิษฐ์, 2537 : 51 ; อ้างอิงมาจาก Ruth, 1985 : 50-53) ที่ว่า การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันนั้นจะทำให้เด็กได้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาหลายด้าน มีการถ่ายทอดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือกันทำกิจกรรมมากขึ้น และมีผลทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อกัน และเรี้นรู้ถึงการเคารพสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย ซึ่งเห็นได้จากการพูดเพื่อขออนุญาตหรือหยิบยืมสิ่งของจากเพื่อน นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อมีการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบเกมการแข่งขัน เด็กในกลุ่มทดลองจะมีการปฏิบัติตามกฎกติกาที่วางไว้เป็นอย่างดี เด็กจะปฏิเสธเพื่อนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้ โดยจะไม่ร่วมเป็นสมาชิกภายในกลุ่มด้วย ดังนั้น เด็กจึงพยายามปรับพฤติกรรมของตนเพื่อให้กลุ่มยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ มาสโลว์ ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน คือ ต้องการความปลอดภัย ความรักความอบอุ่น และการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (พรณี ช. เจริญจิต, 2528. 72-75) และการที่เด็กได้ผ่านกระบวนการทำกิจกรรมกลุ่มในลักษณะนี้ จะเป็นการฝึกให้เด็กมีความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น

ส่วนเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่นั้น มีคะแนนเฉลี่ยภายหลังการจัดกิจกรรมกลุ่มน้อยกว่ากลุ่มทดลอง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากเด็กไม่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันทำให้เด็กไม่เกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในเรื่องของการเคารพสิทธิต่อผู้อื่นดังนั้นเด็กในกลุ่มทดลองจึงพฤติกรรมแข่งชิง และทะเลาะเบาะแว้งกันมากกว่ากลุ่มทดลอง

2.4 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ในวงกลมแบบกลุ่มย่อย มีวินัยในตนเอง ด้านความอดทน อดกลั้น สูงขึ้นกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกความอดทน อดกลั้นจากความขัดแย้ง และได้เถียงกันภายในกลุ่มย่อย โดยในระยะแรกของการทำกิจกรรม พบว่าเด็กยังมีพฤติกรรมการยึดตนเองในลักษณะต่าง ๆ เช่น ว่ากล่าว ผลักก่อกวนผู้อื่น ก้าวถ่างสิทธิของผู้อื่น แข่งของกัน กำร้ายซึ่งกันและกัน แต่หลังจากดำเนินกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยไปได้ 3-4 สัปดาห์ พฤติกรรมการยึดตนเองในลักษณะดังกล่าวจะลดน้อยลง เด็กจะมีพฤติกรรมความร่วมมือ ความเอื้อเฟื้อ เสียสละ และการรอคอยเพิ่มขึ้น ซึ่ง เหนม ลิ้มอารีย์ (2522 : 56-57) กล่าวว่า เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ร่วมกัน

ซึ่งจะช่วยทำให้สมาชิกมีความอดทนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดแบบ
ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือเด็กจะมีการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง สามารถรับรู้
และเข้าใจทัศนะผู้อื่นดีขึ้น (Piaget. 1969 : 28-39) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
สุดาทิพย์ กุฬานิช (2536 : 57) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมในวงกลม
เป็นกลุ่มย่อย มีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในทัศนะของผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ รักตวรรณ ศิริภาพร (2533 : 56) ยังได้กล่าวว่า
กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางวัตถุและบุคคล จะช่วยทำให้เด็ก
เรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติตนในสังคม ทำให้มีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น
อันจะเป็นหนทางในการฝึกเด็กให้มีความอดทน ออกกำลังกายเพิ่มขึ้น

ส่วนเด็กในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ นั้น
โอกาสที่เด็กจะได้เรียนรู้ จากความขัดแย้งในระหว่างการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการปรับตัว
และการแก้ไขปัญหาพร้อมกับสมาชิกภายในกลุ่ม มีน้อยมาก เพราะครูจะมีบทบาทในการดำเนิน
กิจกรรมและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาในเรื่องของการรับรู้
การเข้าใจอารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่นเท่าที่ควร ดังนั้นเด็กในกลุ่มควบคุมจึงมีพฤติกรรมยึด
ตนเองเป็นศูนย์กลางสูง ตลอดจนมีการการควบคุมตนเองในเรื่อง การรอคอย และการมี
มนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันน้อยกว่าเด็กในกลุ่มทดลอง

2.5 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวิสัย
ในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมใน
วงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เด็กได้มีโอกาสแสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับ
ของผู้อื่น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการ
ทำงานร่วมกัน ทำให้เด็กภาคภูมิใจว่าตนเองมีคุณค่า ซึ่งเป็นผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง
กล้าที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ดังที่ (สุทธภา ทัศนประดิษฐ์. 2527 : 51)
กล่าวว่า กลุ่มจะช่วยพัฒนาคุณค่าของการเป็นมนุษย์ เพราะทำให้สามารถปรับปรุงบุคลิก และ
พฤติกรรมของตนให้เหมาะสมได้ระยะแรกของการทำกิจกรรมเด็กจะมีปัญหาในการปรับตัวเข้า
กับเพื่อนร่วมกลุ่ม ที่มีการเปลี่ยนสมาชิกไปทุกวัน แต่เมื่อทำกิจกรรมไปได้ 5-6 ครั้ง เด็กจะ
เริ่มเข้าใจกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่ม กล้าแสดงออกมากขึ้น การยึด
ตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง ซึ่งอีริกสัน (Erikson. 1963 : 38-89) ได้กล่าวว่า
เด็กอายุ 3-6 ขวบ จะเริ่มพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น
ที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ยอมรับกฎข้อบังคับ มีความต้องการและมีความสามารถที่จะเล่นและกระทำ

สิ่งต่าง ๆ ในลักษณะร่วมมือกับเพื่อนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และเกิดเป็นความเชื่อมั่นในตนเองได้ นอกจากนี้ ยัง (Young, 1972 : 630-634) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมกลุ่มให้กับเด็กว่าจะช่วยแก้ปัญหาลักษณะของเด็กบางคนได้ เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้รู้สึกคนมีความสำคัญต่อกัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธาภา โชติประดิษฐ์ (2537 : 51) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมมีพัฒนาการของความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลอง เพราะเด็กในกลุ่มควบคุมมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันน้อยมากโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นหรือความสามารถเพื่อให้เพื่อนยอมรับ จนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองจึงน้อยกว่ากลุ่มทดลอง

2.6 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกันนั้นเด็กจะมีการแลกเปลี่ยนและรับรู้ความหลากหลายของความคิดและจินตนาการ จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน อีกทั้งเด็กจะมีการวางแผนงานเพื่อแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ โดยจะหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ ผู้ตาม ทำให้รับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของอีริกสัน (Erikson) ที่ว่าเด็กอายุ 3-6 ปี สามารถพัฒนาความร่วมมือ และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้ (Maier, 1969 : 32-35) นอกจากนี้ ชอว์ (Shaw, 1971 : 57) กล่าวว่า การจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยนั้นจะมีคุณค่าในการส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การควบคุมตนเอง ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองคำ บุญประเสริฐดี (2535 : 135-136) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่สอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความสามารถทางสังคม เช่น การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่สอนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนกลุ่มควบคุม ครูมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมและใช้การควบคุมมากกว่าการกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิด เด็กจึงมีพฤติกรรมตอบสนองมากกว่าพฤติกรรมริเริ่ม วิดฮอลล์ และเลวิสกล่าวว่า วิธีการสอนที่ควรเน้นการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งสมาชิกมีโอกาสพบปะสนทนากันได้อย่างทั่วถึง ซึ่งการเรียนรู้ในสภาพการณ์นี้จะก่อให้เกิดความรู้ลึกซึ้งคิดอารมณ์ และทักษะทางสังคมขึ้น (เฮวพา เดชะคุปต์, 2517 : 7-8 ; อ้างอิงมาจาก Withall and Lewis. 1963 : 684) แต่ในกลุ่มควบคุมมีความจำกัดของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมคือ โอกาสที่เด็กจะได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีน้อยทำให้การเรียนรู้ด้านการให้ความช่วยเหลือตลอดจนการยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำอยู่ตามที่ดี ในกลุ่มควบคุมน้อยกว่ากลุ่มทดลอง

จากการศึกษาครั้งนี้ แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีพัฒนาการของความมีวินัยในตนเองทั้ง 6 ด้าน สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่โดยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเวลาที่ใช้ในการศึกษาทดลองเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของความมีวินัยในตนเองมีจำกัด ถ้าใช้เวลาในการพัฒนาที่ยาวนานกว่านี้ก็จะส่งผลให้ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ เพราะการปลูกฝังคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยให้เกิดขึ้นและคงทนติดแน่นอยู่ในตัวบุคคลจนเป็นบุคลิกลักษณะนั้น ต้องใช้เวลาพอสมควรแต่อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ในการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยควรให้ความสนใจและส่งเสริมการทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยให้มากขึ้น เพราะนอกจากจะพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นแล้ว ยังฝึกให้เด็กได้รับการพัฒนาทางสติปัญญาควบคู่กันไปอีกด้วย

ข้อสังเกตในการศึกษาครั้งนี้

1. เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย มีความกระตือรือร้น ความสนใจและรับผิดชอบกับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเห็นได้ชัดเจน ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ จะให้ความร่วมมือเฉพาะในช่วงแรกของการทำกิจกรรมเท่านั้น

2. จากการสังเกตพบว่า เมื่อมีการจัดกลุ่มตามความสมัครใจ เด็กหญิงจะจัดกลุ่มกันในระหว่างเด็กหญิง เด็กชายก็จะจัดกลุ่มกันในระหว่างเด็กชาย ผู้วิจัยจึงกำหนดการเข้ากลุ่มในบางโอกาส เพื่อให้เด็กได้มีการเปลี่ยนแปลงสมาชิกภายในกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างทั่วถึง

3. ในระยะแรกของการทดลองเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย จะมีปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกันมาก การปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มไม่ค่อยดี บางคนไม่ให้ความร่วมมือเลยจนผู้วิจัยต้องกระตุ้นโดยการชักชวน และจูงใจให้เข้ามาทำกิจกรรม แต่เมื่อผ่านไปได้ 2-3 สัปดาห์ เด็กจะเรียนรู้ทางทำงานร่วมกับกลุ่มมากขึ้น ทำให้กระบวนการแบ่งกลุ่ม และการทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลหลังจากการสอนไปเพื่อศึกษาว่าคุณลักษณะของความมีวินัยในตนเองยังคงอยู่หรือไม่ เพื่อเสนอแนะในการวางแผนดำเนินการวิจัยด้านเวลาการทดลองต่อไป
2. ควรขยายการวิจัยโดยการทดลองกับกลุ่มประชากรในเขตอื่นของกรุงเทพมหานคร และนอกเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบผลการทดลองและการนำไปใช้เป็นหลักการทั่วไปได้
3. ควรมีการทดลองฝึกความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยด้วยเทคนิควิธีอื่นอีก เช่น การเล่านิทาน บทบาทสมมติ ฯลฯ เพื่อหาแนวทางให้หลากหลายที่จะพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อพัฒนาการด้านอื่นของเด็กปฐมวัย
5. ควรมีการขยายเวลาในการปลูกฝัง และส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยให้ยาวนานมากขึ้นเป็น 6 เดือน หรือตลอดระยะเวลาที่ครูสอนอยู่โดยใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยโดยเฉพาะในเขตบางกะปิได้ทำกิจกรรมร่วมกันแบบกลุ่มย่อยให้มากขึ้นในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความวินัยในตนเองของสมาชิกทุกคน

מדורגות
1

บรรณานุกรม

กรุณา กิจชัยน. ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

กองวิจัยการศึกษา, กรมวิชาการ. การวิเคราะห์งานวิจัยการศึกษาด้านประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : 2532.

กันหา ประสงค์เจริญ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

กัลยา สุวรรณรอด. การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

กาญจนา หาดิระพันธ์. "วินัยในตนเอง," ชมทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา," ชุดอบรมบุคลากรระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การพิมพ์, 2531.

_____ . แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.

คมเพชร ฉัตรสกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเอง และวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกัน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ช. ชนบท. "วินัยในตนเองสอนให้เกิดขึ้นได้อย่างไร," ประชาศึกษา. 37(3) : 21-23 ;

ธันวาคม 2529.

รัฐรี วงศ์รัตน์. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ัญญา แก้วสุวรรณ. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมของ
นักเรียนระดับปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาล และศูนย์เด็กปฐมวัยใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

อค์สำเนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน," แนะแนว. 18(9) : 58-71 ;

กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527.

ทองคำ บุญประเสริฐดี. การทดลองใช้วิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา
และความสามารถทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ คศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อค์สำเนา.

ทองเรือน อมรรักษ์กุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520.

กัศนา แอมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ :

บูรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.

ธำรง บัวศรี. หลักการศึกษ. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา, 2506.

นภาพร พุ่มพฤษ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ คศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อค์สำเนา.

นวลเหนือ วิเชียรโชติ และวิรัชช วิเชียรโชติ. จิตวิทยาการสอนวิจัยศึกษาแบบสืบสวนสอบสวน.

กรุงเทพฯ : ภาคจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.

นวลศิริ เปาโรหิต และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515.

บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่น ๆ. ปัญหาในระดับมัธยมศึกษา. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2523.

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิช. "การเตรียมความพร้อมด้านลักษณะนิสัย," เอกสารการสอน
ชุดวิชาฝึกอบรมครู และผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน้าที่ 11-15.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

พนม ลิ้มอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2522.

พรมทิพย์ หั่นทอง. การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มี

ต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุณฑริก อำเภอบุณฑริก

จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

พรมณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์,

2528.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2535.

พิชัย วรภิณ. จิตวิทยาสังคม. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2528.

ภรณ์ สุรรัตนะ. เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์

หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, 2523.

เขาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.

ลัดดาวรรณ ฆ ระนอง. การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร จำกัด,

2536.

วาณี ประสงค์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

วิลาวัณย์ เพ็ญพ่วง. พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

วิภาหวัน มูลสถาน. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

ศิลา จาณิสโยธิน. "กระบวนการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแก่เด็กปฐมวัย," เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

ศุภนิศัย วัฒนธาดา. คู่มือจิตวิทยาการศึกษาทฤษฎีและปฏิบัติ. อรุณสา : เทียนวัฒนา, 2518.

ศุภนิศัย นิมิตรกุล. เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องโรคติดต่อ โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนแบบปกติ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529.

สุชา จันทน์เอม. "เด็กกับการสร้างระเบียบวินัย," วารสารแนะแนว. 2 : 49-53 ; กรกฎาคม - กันยายน 2511.

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. หลักการศึกษาจิตวิทยา หลักสูตรการสอน. กรุงเทพฯ : แพรววิเทศ, 2517.

สุดาทิพย์ กุฬานิช. การศึกษาการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทักษะของผู้ดูแลของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

สุทธาภา โชติประดิษฐ์. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระในกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

สุนัน อมรวิวัฒน์ และองค์การ อินทรมพรรณ. "การปลูกฝังค่านิยมเด็กปฐมวัย," เอกสาร
การสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน้าที่ 11-15. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2524.

อารี เกษมวัฑฒิ. ผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม และกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อ
ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และ
แบบรักทะนุถนอม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

Ausubel, David P. Educational Psychology. New York : Holt, Rinehart
and Winston, 1968.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York:
Harper and Row, Publishers, 1970.

Crow, Lester D. and Alice Crow. Child Development and Adjustment.
New York : Macmillan, 1962.

Dinkmeyer, Don C. Child Development : The Emerging Self. Cliffs, New
Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1965.

English, H.B. and A.C. English. A Comprehensive Dictionary of Psychology
and Psychoanalytical Terms. New York: Longmans. Green, 1958.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education.
New York : McGraw Hill Book co Inc., 1971.

- Good, C.V. Dictionary of Education. 3 rd ed. New York : McGraw - Hill Book Co Inc., Company, 1973.
- Gulley, H.E. Discussion, Conference and Group Process. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960.
- Hurlock, E.B. Child Development. New York : McGraw - Hill, Book Co., 1978.
- Kemp, Cratton C. Perspective on the Group Process. Boston : Houghton Mifflin, 1964.
- Lindquist, E.F. Design and Analysis of Experiments in Psychology and Education. Houghton Mifflin Company, Boston, 1956.
- Maier, Henry W. Three Theories of Child Development. Revised ed. New York : Harper and Row, Publishers, 1969.
- ✓ Munsinger, H. Fundamental of Child Development. 2 nd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1975.
- Mussen, Paul H., John J. Conger and Jerome Kagan. Child Development and Personality. 3 rd ed. New York : Harper and Row, Publishers, 1969.
- Ohlsen, M.M. Group Counseling. New York : Holt, Rinehart, 1970.

Page, G.T. Thomas and A.R. Marshall. International Dictionary of Education. Nichols Publishing, Co., 1977.

Quinan, James F. and Melvin L. Foulds. "Marathon Group Facilitator of Personal Growth," Journal of Counseling Psychology. 17 : 145-149 ; March, 1970.

Rogers, C.R. Encounter Groups. New York : Great Behavior, 1970.

Schickedanz, J.A. Strategies for Teaching Young Children. New Jersey : Prentice - Hall, 1983.

Shaw, M.E. Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior. New York : McGraw - Hill, 1971.

Sheviakov, George V. and Fritz Redl. Discipline for Today's Children and Youth. Washington D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development, 1965.

Vincent, Elizabeth Lee. Human Psychological Development. New York : Ronald, 1961.

Wiggins, Jerry S. and others. The Psychology of Personality. Massachusetts : Reading, Addison - Wesley, 1971.

Young, C. "Team Learning," The Arithmetic Teacher. 19 : 630-634 ; December, 1972.

การตรวจ

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย-กลุ่มใหญ่

หน่วยบ้านที่รัก

- จุดมุ่งหมาย
- ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
 - ร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อนได้
 - ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้

เนื้อหา ลักษณะของบ้านที่อยู่อาศัย

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
-------------	------------

ขั้นนำ

- ให้เด็กอาสาสมัครออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับบ้านของตนเอง และความเป็นอยู่ที่บ้าน

ขั้นกิจกรรม

1. เด็ก ๆ และครูร่วมกันสนทนาถึงประโยชน์
ของบ้าน และความสำคัญของบ้าน 2. เด็ก ๆ ฟังนิทานเรื่อง ลูกหมู 3 ตัว 3. เด็กแต่ละคนวาดภาพบ้านของตนตาม
จินตนาการ | <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่มโดยวิธีจับฉลากบ้าน
ผู้ที่จับได้บ้านสี่เหลี่ยม จะอยู่กลุ่มสี่เหลี่ยม
ซึ่งมีทั้งหมด 5 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน 2. แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดถึงประโยชน์ของบ้าน
และความสำคัญของบ้าน แล้วส่งตัวแทน
ออกมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง 3. เด็ก ๆ ฟังนิทานเรื่อง ลูกหมู 3 ตัว 4. แต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพ "บ้านของเรา"
ตามจินตนาการ |
|--|---|

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ นำผลงานของตนเองมาเสนอหน้าชั้น	1. แต่ละกลุ่มนำผลงานมาเสนอหน้าชั้น

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
2. ครูถามเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้ - ถ้าเด็ก ๆ ไม่มีบ้านอยู่อาศัยจะเป็นอย่างไร - เด็ก ๆ คิดว่าบ้านที่น่าอยู่จะมีลักษณะอย่างไร - เด็ก ๆ มีวิธีดูแลรักษาบ้านของตนเองให้สะอาดได้อย่างไรบ้าง	2. ครูถามแต่ละกลุ่มโดยใช้คำถามดังนี้ - ถ้าเด็ก ๆ ไม่มีบ้านอยู่อาศัยจะเป็นอย่างไร - เด็ก ๆ คิดว่าบ้านที่น่าอยู่จะมีลักษณะอย่างไร - เด็ก ๆ มีวิธีดูแลรักษาบ้านของตนเองได้อย่างไรบ้าง
3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง "บ้านของฉัน"	3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง "บ้านของฉัน"

- สื่อ
- นิทานเรื่องลูกหมู 3 ตัว
 - เพลงบ้านของฉัน
 - กระดาษ สี

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกขณะทำกิจกรรม
2. สังเกตการพูด การตอบคำถาม

หน่วยวันเด็ก วันครู

- จุดมุ่งหมาย
- ร่วมสนทนากับเพื่อนได้
 - ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้
 - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้

เนื้อหา วันเด็กตรงกับวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนมกราคมของทุกปี

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
-------------	------------

ขั้นนำ

- เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง วันเด็ก และปรบมือตามจังหวะ

ขั้นกิจกรรม

1. สนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง 2. เด็ก ๆ ช่วยกันบอกถึงความสำคัญของเด็ก 3. ครูให้เด็กดูภาพและสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดให้แก่เด็ก 4. เด็ก ๆ ช่วยกันบอกสิ่งที่ดีควรทำในวันเด็ก	1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กโดยสุ่มตีมุมเครื่องเล่นต่าง ๆ ให้เด็กเข้าไปเล่น ที่ทั้งหมด 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2. สนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง 3. แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และบอกถึงความสำคัญของเด็ก 4. ครูแจกรูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดให้เด็ก กลุ่มละ 1 ภาพ แล้วให้สมาชิกของกลุ่มร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพนั้น แล้วส่งตัวแทนออกมาเล่าให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นสรุป</u> 1. ครูถามเด็กโดยใช้คำถามดังต่อไปนี้ - เด็กดีควรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง - เด็กที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่และครูจะเป็นอย่างไร 2. ครูมอบหมายให้เด็กไปถามผู้ปกครองเรื่อง คำขวัญวันเด็ก 3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง วันเด็กอีกครั้ง	1. ครูให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และตอบคำถามดังต่อไปนี้ - เด็กดีควรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง - เด็กที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่และครูจะเป็นอย่างไร 2. ครูมอบหมายให้เด็กไปถามผู้ปกครองเรื่อง คำขวัญวันเด็ก 3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง วันเด็กอีกครั้ง

สื่อ เพลง วันเด็ก

ประเมินผล - สังเกตความสนใจ และการตอบคำถาม
- สังเกตการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรม

เพลงวันเด็ก

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

วันเด็ก วันเด็ก วันนี้
เสาร์ที่ 2 ของเดือนมกราคม
วันเด็ก วันเด็ก มาถึง
ดวงจิตของเราสำราญ

เราแสนยินดี ยินดีปรีดา
ทุกคนได้มาสนุกสนาน
เราฝันใคร่รอคอยมานาน
ทุกคนเบิกบานในวันเด็กเอซ

หน่วยชุมชนของเรา

- จุดมุ่งหมาย - ร่วมสนทนากับเพื่อนได้โดยไม่มีปัญหา
- ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้โดยไม่มีปัญหา
 - บอกชื่อชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ได้
 - ปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยทันเวลาที่กำหนด

เนื้อหา ชื่อและสถานที่ตั้งของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
-------------	------------

ขั้นนำ

- เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง ชุมชนของเรา

ขั้นกิจกรรม

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสถานที่ที่อยู่ใกล้ ๆ กับโรงเรียน แล้วใช้คำถามดังนี้ - ในชุมชนของเรามีสถานที่อะไรบ้าง - ใครบ้างที่อยู่ในชุมชน 2. เด็กและครูร่วมกันบอกชื่อสถานที่ตั้งของชุมชน 3. ครูให้เด็ก ๆ วาดภาพชุมชนตามจินตนาการ พร้อมทั้งตั้งชื่อชุมชนด้วย โดยวาดภาพตามเวลาที่ครูกำหนดให้	1. ครูแบ่งกลุ่มโดยสมัครใจให้เด็กเลือกเข้าไปอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ 5 แห่งที่ครูกำหนด มีทั้งหมด 5 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน 2. ครูให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดและบอกว่าในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ที่สถานที่อะไรบ้าง มีใครบ้างที่อยู่ในชุมชน 3. สมาชิกทุกกลุ่มช่วยกันบอกชื่อสถานที่ตั้งของชุมชน 4. ครูให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพชุมชนตามจินตนาการ พร้อมทั้งตั้งชื่อชุมชนด้วยตามเวลาที่ครูกำหนดให้

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นสรุป</u>	
1. เด็กแต่ละคนนำผลงานมาเสนอหน้าชั้น	1. ครูให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาเสนอหน้าชั้น
2. ครูชมเชยเด็กที่ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย และเสร็จทันเวลาที่กำหนด	2. ครูชมเชยกลุ่มที่ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายและเสร็จทันเวลาที่กำหนด
3. ครูถามเด็กว่า - ถ้างานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนดเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร	3. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด - ถ้างานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนดเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร
4. เด็กและครูร่วมกันบอกชื่อและสถานที่ตั้งของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	4. เด็กและครูร่วมกันบอกชื่อและสถานที่ตั้งของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

สื่อ

- เพลง ชุมชนของเรา
- กระดาษ, กิ

ประเมินผล

- สังเกตความสนใจ และการตอบคำถาม
- สังเกตการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรม

เพลงชุมชนของเรา

ชุมชนของเราเฝ้าอยู่
เราดูแลกันขึ้นชม
ร่วบ้านร่วหน้านิชม
พวกเราทุกคนช่วยกันทำงาน
ช่วยกัน ช่วยกัน ทำงาน

หน่วยต้นไม้

- จุดมุ่งหมาย
- ร่วมสนทนากับเพื่อนได้
 - ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้
 - เก็บและรักษาของส่วนตัวและส่วนรวมได้
 - รับผิดชอบงานที่ครูมอบหมายได้

เนื้อหา การทดลองปลูกต้นไม้

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
-------------	------------

ขั้นนำ

1. ครูให้เด็กออกมาเล่าประสบการณ์ที่เคยปลูกต้นไม้หรือเคยเห็นการปลูกต้นไม้
2. ครูแนะนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปลูกต้นไม้

ขั้นกิจกรรม

1. ครูพาเด็กออกไปนอกห้องเรียน 2. ครูสาธิตการปลูกต้นไม้ (ต้นหัวหอม) ให้เด็กดู 3. ให้เด็กปลูกต้นหัวหอมลงในถาดแก้วที่ครูแจกให้
เมื่อปลูกเสร็จให้นำมาวางไว้บนชั้นที่ครูกำหนด
ให้อย่างเรียบร้อย | <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูพาเด็กออกไปนอกห้องเรียน และแบ่ง
กลุ่มโดยการเล่นเกมจับภาพผู้ที่จับได้ภาพ
เดียวกันจะได้อยู่กลุ่มเดียวกัน มีทั้งหมด
4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2. ครูสาธิตการปลูกต้นไม้ ต้นหัวหอมให้เด็กดู 3. แต่ละกลุ่มช่วยกันปลูกต้นไม้ ต้นหัวหอมลงใน
กระถางที่ครูแจกให้เมื่อปลูกเสร็จแล้วให้นำ
ไปวางไว้บนชั้นที่ครูกำหนดให้อย่างเรียบร้อย |
|--|--|

ขั้นสรุป

1. เด็กช่วยกันดูแลความสะอาดบริเวณที่ปลูกต้นไม้
และเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย 2. ครูสนทนากับเด็กโดยใช้คำถามดังต่อไปนี้ | <ol style="list-style-type: none"> 1. แต่ละกลุ่มช่วยกันดูแลความสะอาดบริเวณ
ที่ปลูกต้นไม้ และเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย 2. แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และตอบคำถามดังต่อไปนี้ |
|---|--|

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
- ถ้าเราไม่ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียนจะเป็นอย่างไร - ถ้าเด็กเก็บอุปกรณ์หรือของใช้ไม่เป็นที่เป็นทางจะเกิดอะไรขึ้น - ครูให้เด็กช่วยกันทำงาน และมีเพื่อนบางคนไม่ช่วยเพื่อนทำงาน เด็ก ๆ จะรู้สึกอย่างไร 3. ครูมอบหมายให้เด็กสังเกตและดูแลต้นไม้ของตนเองทุกวัน	- แต่ละกลุ่มช่วยกันดูแลความสะอาดบริเวณที่ปลูกต้นไม้ และเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย - ถ้าเด็กเก็บอุปกรณ์หรือของใช้ไม่เป็นที่เป็นทางจะเกิดอะไรขึ้น - ครูให้แต่ละกลุ่มช่วยกันทำงานแต่มีเพื่อนบางในกลุ่มไม่ช่วยเพื่อน เด็ก ๆ จะรู้สึกอย่างไร 3. ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มดูแลต้นไม้ของกลุ่มตนเอง

สื่อ - อุปกรณ์ในการปลูกต้นไม้

ประเมินผล - สังเกตความสนใจ และการตอบคำถาม
- สังเกตการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรม

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี

คู่มือการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี

1. ใช้เวลาในการสังเกต 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ พุธ ศุกร์
2. สังเกตในช่วงเล่นอิสระในตอนเช้าก่อนเริ่มกิจกรรมประจำวัน ช่วงกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยสังเกตเด็กในแต่ละกิจกรรมจำนวน 10 คน คนละ 3 นาที
3. การสังเกตใช้ผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัย 1 คน ผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน
4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตคุณลักษณะของความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดย สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ด้านที่ 1-3 ผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกต พฤติกรรมด้านที่ 4-6 สัปดาห์ที่ 2 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ด้านที่ 4-6 ผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านที่ 1-3
5. การบันทึกพฤติกรรม
 - ให้อ้างอิงเครื่องหมาย / เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในด้านต่าง ๆ
 - ให้อ้างอิงเครื่องหมาย 0 เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในด้านต่าง ๆ
6. การแปลค่าคะแนน
 - / หมายถึง เท่ากับ 1 คะแนน
 - 0 เท่ากับ 0 คะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี

ชื่อ.....ชั้น.....ผู้ทำการบันทึก.....

วันที่.....เวลา.....สถานที่.....

คำสั่ง สังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ตามรายละเอียดในข้อต่าง ๆ
แล้วขีดเครื่องหมายลงในช่องความถี่ การให้คะแนนขีด 1 ครั้ง เท่ากับ 1 คะแนน

ลำดับที่	พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	สัปดาห์ที่ 1			สัปดาห์ที่ 2			รวมคะแนน
		1	2	3	4	5	6	
1.	<u>ความรับผิดชอบ</u>							
1.1	ตั้งใจทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้น							
1.2	ไม่ขว้างปา หรือทำลายสิ่งของเครื่องใช้ในห้องเรียนให้เสียหาย							
1.3	เก็บสิ่งของและอุปกรณ์เข้าที่ได้เรียบร้อย							
1.4	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน เช่น ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน ไม่รับประทานอาหารหรือขนมในห้องเรียน							
1.5	ทิ้งขยะลงในถังขยะ							
2.	<u>การรู้จักเวลา</u>							
2.1	ทำกิจกรรมให้เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด							
2.2	รู้เวลาเริ่มและเลิกกิจกรรมโดยฟังสัญญาณจากครู และครูไม่ต้องเตือนซ้ำ							
2.3	ไม่นำของเล่นอื่นมาเล่นในขณะที่ครูสอน							

ลำดับที่	พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	สัปดาห์ที่ 1			สัปดาห์ที่ 2			รวมคะแนน
		1	2	3	4	5	6	
3.	<u>ความซื่อสัตย์</u>							
3.1	ไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต							
3.2	ไม่นำของส่วนรวมไปเป็นของตน							
3.3	รักษากฎกติกาในการทำกิจกรรมร่วมกัน							
4.	<u>ความอดทน อดกลั้น</u>							
4.1	รู้จักการรอคอย เช่น เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง							
4.2	ไม่แกล้งเพื่อนเมื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน							
4.3	ไม่ว่ากล่าวเพื่อนด้วยถ้อยคำที่รุนแรงเมื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน							
5.	<u>ความเชื่อมั่นในตนเอง</u>							
5.1	กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น							
5.2	กล้าแสดงออกทางท่าทาง							
5.3	แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง							
6.	<u>ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม</u>							
6.1	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม							
6.2	ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนได้							
6.3	ปฏิบัติตามคำแนะนำของเพื่อน หรือยอมรับความช่วยเหลือจากเพื่อน							

ภาคผนวก พ

รายชื่อผู้เข้าข่าย

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพนธ์ เค้าวินม
ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. อาจารย์ยุพา มานะจิตต์
ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์มาณวิภา พลนิรุฒ์
โรงเรียนอนุบาลสามเสน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
4. อาจารย์แจ่มจันทร์ เกียรติกุล
โรงเรียนพญาไท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
5. อาจารย์กัญญา เกตุกล้า
โรงเรียนบางบัว สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
6. อาจารย์อารี เกื้อสกุล
โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางจิตรา	ชื่อสกุล ชนะกุล
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	201/868 การเคหะร่มเกล้า ถนนร่มเกล้า ตำบลคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดเทพธิดา โทร. 318-0675
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกศิลป์-ภาษา) จากโรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2531	วท.บ. (วิชาเอกสังคมศึกษา) คณะสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2539	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย

บทคัดย่อ
ของ
จิตรา ชนะกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2539

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยกับกิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็ก ที่มีวินัยในตนเองต่ำ ชั้นเด็กเล็ก ของโรงเรียนวัดเทพธิดา เขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 2 ห้องเรียนซึ่งได้มาจากการคัดเลือกของครูประจำชั้น จำนวน 40 คน แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มควบคุม 20 คน ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ และกลุ่มทดลอง 20 คน ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ และเครื่องมือวัดความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .89

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีพัฒนาการของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านการรู้จักเวลาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อสัตย์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง ด้านความอดทน อดกลั้น สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย มีวินัยในตนเอง ด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม สูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

SELF-DISCIPLINE OF PRESCHOOL CHILDREN
EXPERIENCED SMALL GROUP ACTIVITIES

AN ABSTRACT
BY
CHITTRA CHANAKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 1996

The purpose of this study was to compare the self-discipline of preschool children experienced small group activities and that of preschool children experienced large group activities using The Lesson Plan by Krungthepmahanakorn.

The subjects were forty preschool children of Thep Lee La School who have low self-discipline, in the second term of the 1995 academic year. Two classes were selected by their class teachers then randomly assigned into the experimental group of 20 children experiencing small group activities and the control group of 20 children experiencing large group activities. These two groups were taught by the researcher for eight consecutive weeks.

The instruments of this study were Small Group Lesson Plan and Large Group Lesson Plan and Preschool Children's Self-Discipline Behavior Observation Record. The reliability of the instrument was .89

The findings were as follows :

1. Self-discipline of preschool children experienced small group activities was significantly higher than that of preschool children experienced large group activities at .01 level.

2. Responsibility of the preschool children experienced small group activities was significantly higher than that of preschool children experienced large group activities at .05 level.

3. Time awareness of the preschool children experienced small group activities was significantly higher than that of preschool children experienced large group activities at .05 level.

4. Honesty of the preschool children experienced small group activities was significantly higher than that of preschool children experienced large group activities at .05 level.

5. Restraint of the preschool children experienced small group activities was significantly higher than that of preschool children experienced large group activities at .05 level.

6. Self-confidence of the preschool children experienced small group activities was significantly higher than that of preschool children experienced large group activities at .05 level.

7. Being leader and follower of the preschool children experienced small group activities was significantly higher than that of preschool children experienced large group activities at .05 level.